

Brüssel, 5. detsember 2017
(OR. en)

15387/17

Institutsioonidevaheline
dokument:
2017/0312 (NLE)

RECH 406
COMPET 855
ATO 52

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Kättesaamise kuupäev:	1. detsember 2017
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2017) 698 final
Teema:	Ettepanek: NÕUKOGU MÄÄRUS Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogrammi (2019--2020) kohta, millega täiendatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2017) 698 final.

Lisatud: COM(2017) 698 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 1.12.2017
COM(2017) 698 final

2017/0312 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU MÄÄRUS

Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogrammi (2019—2020) kohta, millega täiendatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

- **Ettepaneku põhjused ja eesmärgid**

Tuumaenergiaalase teadus- ja koolitustegevuse rahastamise jätkamiseks on vaja vastu võtta uus määrus, et pikendada kogu teadustegevust, mida teostatakse nõukogu määruse (Euratom) nr 1314/2013 (Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogrammi (2014–2018) kohta, millega täiendatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“) raames¹.

Euratori rahastatavate tuumalõhustumisalaste teadusuuringute põhieesmärk on tuumatehnoloogiate ohutuse suurendamine. Need uuringud aitavad ka kaasa ohutute, üldsusele vastuvõetavate lahenduste väljatöötamisele radioaktiivsete jäätmete haldamiseks ning kiirguskaitse toetamisele ja ioniseeriva kiirguse meditsiiniliste rakenduste arendamisele. Euratori tuumasünteesiuuringute eesmärk on aidata magnetvangistusel põhineva tuumasünteesi väljatöötamise kaudu vähendada energiasüsteemi CO₂-heidet. Programmi otsesed meetmed aitavad kaasa tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete rakendamisele Euroopas ja kogu maailmas.

Ettepanek Euratori programmi (2019–2020) kohta jätkab programmi „Horisont 2020“ täiendamist². Sellega määratakse kindlaks otseste ja kaudsete meetmete eelarve, püstitatakse teadus- ja arendustegevuse eesmärgid ning tehakse kindlaks teadus- ja arendustegevuse toetusvahendid.

Ettepanek tagab liidu rahastatava tuumateaduse ja -tehnoloogia alase teadus- ja koolitustegevuse jätkumise aastatel 2019–2020, säilitades sellega programmi, mis täiendab, kiirendab ja koordineerib liikmesriikide tegevust liidu lisaväärtuse suurendamise eesmärgil.

Kooskõlas Euratori asutamislepingu artikliga 7 on praegune Euratori programm (2014–2018) seotud viieaastase tähtajaga. Käesoleva ettepaneku eesmärk on tagada programmi sujuv jätkumine aastatel 2019–2020. Selline lähenemisviis tagab tegevuse järjepidevuse ja sidususe kogu seitsmeaastase perioodi (2014–2020) jooksul ja seetõttu suurema sidususe „Horisont 2020“ ajakavaga. See on seda olulisem, et Euratori programmid ja programm „Horisont 2020“ järgivad vastastikku toetavaid eesmärke.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Euratori 2019.–2020. aasta programm jätkab Euratori 2014.–2018. aasta programmi teadustegevust. See on täielikult kooskõlas viimatinimetatuga ja mõjuhinnanguga aastateks 2014–2020, mis koostati enne selle vastuvõtmist.

¹ Nõukogu 16. detsembri 2013. aasta määrus (Euratom) nr 1314/2013 Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogrammi (2014–2018) kohta, millega täiendatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 948).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1291/2013, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020“ aastateks 2014–2020 ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1982/2006/EÜ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 104).

- **Kooskõla liidu muude poliitikameetmetega**

Euratori programm (2019–2020) on jätkuvalt vastavuses liidu kõikide asjaomaste poliitikameetmetega valdkondades, mis on seotud teaduse ja innovatsiooniga üldiselt ning eelkõige sellega seonduvate julgeolekuaspektidega. Seega toetab see järgmiste direktiivide rakendamist:

- nõukogu direktiiv 2009/71/Euratom, millega luuakse tuumaseadmete tuumaohutust käsitlev ühenduse raamistik,³ ja selle läbivaadatud versioon 2014/87/Euratom⁴;
- nõukogu direktiiv 2011/70/Euratom, millega luuakse ühenduse raamistik kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete vastutustundlikuks ja ohutuks käitlemiseks⁵;
- nõukogu direktiiv 2013/59/Euratom, millega kehtestatakse põhilised ohutusnormid kaitseks ioniseeriva kiirgusega kiiritamisest tulenevate ohtude eest⁶;
- programm aitab kaasa Euratori asutamislepingu 7. peatüki rakendamisele, mis on seotud ELi tuumaalaste kaitsemeetmete süsteemiga. Samuti toetab see ELi julgeoleku tegevuskavasid ja strateegiaid.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Määruse õiguslik alus on Euratori asutamislepingu artikkel 7.

- **Vahendi valik**

Euratori programm (2019–2020) rakendatakse uue määrusega.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Komisjon on vastavalt määruse (Euratom) nr 1314/2013 artiklile 22 ja parema õigusloome suunistele⁷ teinud Euratori 2014–2018. aasta programmi vahehindamise. Komisjoni aruandes (COM(2017) 697 final) on esitatud hindamisprotsessi strateegiline ülevaade ja vastused sõltumatute ekspertide rühmade soovitudele. Kaasnev komisjoni talituste töödokumendid (SWD(2017) 426 final, SWD(2017) 427 final) hõlmavad hindamisvaldkonnad (olulisus, tõhusus, tulemuslikkus ja Euroopa lisaväärtus).

Komisjoni analüüs ei andnud tulemuseks lõplikku järeldust, mis seaks kahtluse alla 2014.–2018. aasta programmi strateegia ja formaadi või nõuaks programmi kohaldamisala, tegevusliikide või rakendusviisi läbivaatamist aastatel 2019–2020. Komisjon tagab ka, et

³ ELT L 172, 2.7.2009, lk 18.

⁴ ELT L 219, 25.7.2014, lk 42.

⁵ ELT L 199, 2.8.2011, lk 48.

⁶ ELT L 13, 17.1.2014, lk 1.

⁷ COM(2015) 215 ja SWD(2015) 110.

lahendamata küsimustega tegeletakse Euratomi 2019.–2020. aasta tööprogrammi rakendusotsuses.

Vahehindamise käigus leiti, et tuumaohutusega ja Euroopa tuumaalaste oskuste vähenemisega seotud probleemide tulemuslikuks lahendamiseks on võimalik ära kasutada liikmesriikide ja erasektori teadusalaste jõupingutuste ning teadusharude ja tehnoloogiasektori vahelist koostööd. Liidu tasandil võetavate meetmetega on võimalik tugevdada tuumaalaste teadus- ja innovatsiooniraamistikku ning kooskõlastada liikmesriikide teadusalaseid jõupingutusi, vältides tegevuse dubleerimist, säilitades kriitilise massi põhivaldkondades ja tagades riiklike vahendite tõhusaima kasutamise. Tuumasünteesienergeetika alane teadus- ja arendustegevus on pikaajaline ja kõrge riskiga; sellega tegelemine ELi tasandi programmi raames tähendab, et risk on jagatud ja luuakse haare ja mastaabisääst, mida muul viisil ei ole võimalik saavutada.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Komisjon viis kooskõlas parema õigusloome suunistega 2016. aasta oktoobrist kuni 2017. aasta jaanuarini läbi avaliku arutelu, et toetada andmetega Euratomi 2014.–2018. aasta programmi vahehindamist ja ettepanekut Euratomi 2019.–2020. aasta programmi kohta. Komisjon sai üksikisikutelt ja sidusrühmadelt 323 vastust, mis esindavad kõiki teadusvaldkondi ja eri tegevusliike (avalikud uurimisasutused, tehnilist tuge pakkuvad organisatsioonid, katusorganisatsioonid, lõppkasutajad jne). Arutelu hõlmas kõiki keskseid hindamisvaldkondi, sealhulgas olulisus, tõhusus, tulemuslikkus, rakendamine ja ELi lisaväärtus. Kokkuvõttes oli 75 % vastanutest osalenud Euratomi praeguses või eelmistes programmides.

Üldine tagasiside Euratomi 2014.–2018. aasta programmi kohta oli positiivne: 80 % nõustusid või nõustusid täiesti, et programm on oluline. Heakskiidu reitingud olid valdkonniti erinevad ja kõige tugevamad seoses hariduse ja koolitusega ning jäätmekäitluse uuringute ja olemasolevate reaktorite ohutusega. Viimatinimetatute ja tuumasünteesiuuringute puhul oli tegemist valdkondadega, milles vastanute arvates oli tehtud suurimaid edusamme ja Euroopat nähti maailma liidrina. Vastanud nimetasid programmi lisaväärtuse peamisteks aspektideks teadmiste jagamist ja suurema hulga pädevuste kasutuselevõttu. Teiselt poolt leidis ainult 30 %, et programmil oli erainvesteeringutele mõningane võimendav mõju.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Komisjon kogus ettepaneku koostamise käigus sisendeid ja tugines mitme allika eksperditeadmistele. Euratomi teadus- ja tehnikakomitee võttis 2017. aastal vastu arvamuse tulevase Euratomi programmi kohta ning kaks sõltumatute ekspertide rühma koostasid aruande Euratomi 2014.–2018. aasta programmi vahehindamise kohta⁸. 2016. aastal teostas ekspertide erirühm EUROfusioni konsortsiumi rakendatud Euroopa tuumasünteesiuuringute ühisprogrammi vahehindamise.

- **Mõjuhindang**

Põhinedes Euratomi 2014.–2018. aasta programmiga samadel sätetel, säilitab Euratomi 2019.–2020. aasta programm sama ulatuse ja toetub esialgsele mõjuhindangule, mis koostati osana programmi „Horisont 2020“ mõjuhindangust (SEC(2011)1427, 6. lisa) kogu seitsmeaastase perioodi (2014–2020) kohta. Euratomi 2019.–2020. aasta programmi

⁸ Aruanded on kättesaadavad aadressil https://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm?pg=home.

tegevuskavaga⁹ on uus mõjuhindang ette nähtud ainult juhul, kui komisjon teeb programmi pikendamisel ettepaneku suurte muudatuste sisseviimiseks.

Euratomi 2014.–2018. aasta programmi kaudsete meetmete vahehindamisega tegelev komisjoni eksperdirühm esitas komisjonile mõned soovitusel,¹⁰ eelkõige hariduse ja koolituse ning kiirguskaitsealaste uuringute terviseaspektide kohta. Soovitusi võetakse arvesse Euratomi 2019.–2020. aasta tööprogrammi koostamisel.

Seoses soovitustega tuumasünteesialaste uuringute kaudsete meetmete kohta teeb komisjon vahetult koostööd EUROfusioniga, et tagada nende soovitustega tegelemine võimalikult suures ulatuses. Nende arutelu on praegu käimas ja komisjon jälgib seda protsessi osana oma rutiinsest tegevusest Euratomi programmi üle järelevalve teostamisel ja juhtimisel¹¹.

Euratomi programmi otseste meetmetega seotud soovitustega tegeletakse perioodi jooksul võimalikult suures ulatuses. Eelkõige tegeletakse soovituselga jätkata haridus- ja koolitustegevust, samuti teadmiste juhtimise tegevuse tõhustamise ja avatud juurdepääsu parandamisega JRC tuumauuringute taristutele. Sünergia suurendamist mittetuumaalase tegevusega kaalutakse peamiselt tuumateaduse rakenduste valdkonnas.

Mõned soovitusel käsitlevad tuumauuringute pikaajalisi aspekte või vahendeid, mida programm jagab programmiga „Horisont 2020“. Komisjon kavatseb nendega tegeleda Euratomi järgmise programmi mõju eelhindangus uue mitmeaastase finantsraamistiku (pärast 2020. aastat) raames.

4. MÕJU EELARVELE

Ettepaneku eelarve on esitatud kehtivates hindades. Lisatud finantsselgituses näidatakse ära mõju eelarvele ning inim- ja haldusressursside vajadus.

5. MUU TEAVE

• Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord

Programmi tulemusi seiratakse igal aastal peamiste tulemusnäitajate kogumi alusel (vt II lisa) ja 2022. aastaks viiakse läbi järelhindamine. Lisaks hinnatakse tulemusi otseste ja kaudsete meetmete alusel järgmisel:

- otsesed meetmed: JRC tulemusi hinnatakse ühiskeskuse siseselt igal aastal vastastikuse hindamise abil (tootlikkuse ja mõju hinnang (*productivity and impact evaluation* – PRIME)), mis põhineb ISO sertifikaadiga hindamismetoodikal ja mida teostavad keskuse väliselt mitu tiptaseme eksperti, kelle JRC valis välja juhatajate nõukoguga konsulteerides;
- kaudsed meetmed: üksikutele projektidele kohaldatakse kohustuslikku vahehindamist.

⁹ http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2016_rtd_008_euratom_extension_en.pdf.

¹⁰ Soovituste ja komisjoni vastusega seotud üksikasjade kohta vt komisjoni aruanne Euratomi 2014.–2018. aasta teadus- ja koolitusprogrammi vahehindamise kohta.

¹¹ Samas.

- **Ettepaneku teatavate sätete üksikasjalik selgitus**

Euratomi 2014–2018. aasta programmiga võrreldes on peamised muudatused järgmised:

- artikliga 4 ajakohastati otseste ja kaudsete meetmete eelarvet aastateks 2019–2020;
- artikliga 5 kehtestatakse Euratomi 2019.–2020. aasta programmi avatus Euratomi 2014–2018. aasta programmiga seotud riikide ja territooriumide jaoks;
- artikliga 22 jäetakse välja programmi hindamist puudutavad vananenud sätted;
- artikliga 23 ajakohastatakse kehtetuks tunnistamise ja üleminekusätteid: need hõlmavad sätteid, mis võimaldavad programmile „Horisont 2020“ eraldatud rahalisi vahendeid Euratomi 2019.–2020. aasta programmi (või jätkuprogrammi) käigus taaskasutada; võimalust kanda kogunenud, kuid sidumata sihtotstarbeline tulu (assotsieerunud riikide maksed) edasi Euratomi 2019.–2020. aasta programmi; programmi komitee ülesannete sujuvat jätkamist;
- ajakohastati I lisa Euratomi 2019.–2020. aasta programmi toetatavate meetmete kohta – Euroopa termotuumasünteesi arendamise kokkulepet (EFDA) asendab nüüd EUROfusion. 1. lisa sõnastus Euroopa Ühisoroidkambri (JET) kohta vaadati läbi, et mitte piirata rahastamisvõimalusi Euratomi 2019.–2020. aasta programmi raames, mis hakkavad tõenäoliselt sõltuma Brexiti läbirääkimiste tulemusest.

Ettepanek:

NÕUKOGU MÄÄRUS

Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogrammi (2019–2020) kohta, millega täiendatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 7 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹²

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Aatomienergiaühenduse (edaspidi „ühendus“) üks eesmärk on aidata tõsta liikmesriikide elatustaset muu hulgas sellega, et edendatakse ja soodustatakse liikmesriikide tuumauuringuid ning täiendatakse neid ühenduse teadus- ja koolitusprogrammiga.
- (2) Tänu tuumaohutuse ja -julgeoleku ning kiirguskaitse parandamisele suurendatakse tuumauuringutega sotsiaalset ja majanduslikku heaolu ning keskkonnasäästlikkust. Sama oluline on võimalus tuumauuringute abil pikemas perspektiivis saavutada energiasüsteemi CO₂-heite vähendamine ohutul, tõhusal ja turvalisel viisil.
- (3) Nõukogu määrusega (Euratom) nr 1314/2013¹³ kehtestatud ühenduse teadus- ja koolitusprogrammi (2014–2018) vahehindamine näitas, et meede on oluline ja aitab ka tulevikus kaasa tuumaohutuse, -julgeoleku ja kaitsemeetmete, radioaktiivsete jäätmete käitlemise, kiirguskaitse ja tuumasünteesienergiaga seotud probleemidega tegelemisele.
- (4) Selleks et tagada tuumauuringute järjepidevus ühenduse tasandil, on vaja luua ühenduse teadus- ja koolitusprogramm ajavahemikuks 1. jaanuarist 2019 kuni 31. detsembrini 2020 (edaspidi „Euratomy programm“). Euratomy programmil peaksid olema samad eesmärgid nagu 2014.–2018. aasta programmil, see peaks toetama samu tegevusliike ja kasutama sama rakendusmeetodit, mis osutus tõhusaks ja asjakohaseks programmi eesmärkide saavutamisel.

¹² ELT C ..., lk ...

¹³ Nõukogu 16. detsembri 2013. aasta määrus (Euratom) nr 1314/2013 Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogrammi (2014–2018) kohta, millega täiendatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 948).

- (5) Toetades tuumauuringuid, aitab Euratomi programm kaasa Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1291/2013¹⁴ kehtestatud teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“ (edaspidi „raamprogramm „Horisont 2020““) eesmärkide saavutamisele ja hõlbustab Euroopa 2020. aasta strateegia rakendamist ning Euroopa teadusruumi loomist ja toimimist.
- (6) Vaatamata võimalikule mõjule, mida tuumaenergia avaldab energiavarustusele ja majanduse arengule, võivad tõsised tuumaõnnetused ohustada inimeste tervist. Seepärast tuleks Euratomi programmis pöörata võimalikult suurt tähelepanu Teadusuuringute Ühiskeskuses (JRC) käsitletavatele tuumaohutuse ja vajaduse korral julgeoleku aspektidele.
- (7) 28. veebruaril 2008 Brüsselis toimunud nõukogu istungi järeldustes esitatud Euroopa energiatehnoloogia strateegilise kava (SET-kava) abil kiirendatakse vähese CO₂-heitega tehnoloogia arengut. Euroopa Ülemkogu leppis 4. veebruaril 2011 kokku, et liit ja selle liikmesriigid edendavad investeerimist taastuvatesse energiaallikatesse, ohutusse ja säästlikusse vähese CO₂-heitega tehnoloogiasse ning keskenduvad SET-kavas esitatud tehnoloogiliste prioriteetide rakendamisele. Igal liikmesriigil on õigus otsustada, milliseid tehnoloogiaid ta soovib toetada.
- (8) Kuna kõikides liikmesriikides on tuumarajatised või kasutatakse radioaktiivseid materjale eelkõige meditsiinilisel otstarbel, on nõukogu oma 1. ja 2. detsembril 2008 Brüsselis toimunud istungi järeldustes tunnistanud jätkuvat vajadust tuumaalase pädevuse järele, tagades selle eelkõige asjakohase hariduse ja koolitusega, mis on ühendatud teadusuuringutega, mida koordineeritakse ühenduse tasandil.
- (9) Samal ajal kui iga liikmesriigi asi on otsustada, kas kasutada tuumaenergiat või mitte, tunnistatakse samuti, et tuumaenergial on eri liikmesriikides erinev roll.
- (10) ITERi projekti ühiseks rakendamiseks ettenähtud ITERi Rahvusvahelise Termotuumaenergeetika Organisatsiooni asutamislepingu sõlmimisega¹⁵ on ühendus võtnud kohustuse osaleda ITERi projekti (ITER) ülesehitamises ja selle edasises kasutamises. Ühenduse osalust haldab ITERi ja Tuumasünteesienergeetika Arendamise Euroopa Ühisettevõtte (Fusion for Energy), mis loodi nõukogu otsusega 2007/198/Euratom¹⁶.
- (11) Selleks et tuumasünteesienergia muutuks äriotstarbelise energiatootmise üheks usaldusväärseks võimaluseks, tuleb ITERi ehitamine kõigepealt edukalt ja õigel ajal lõpule viia ning alustada selle käitamist. Samuti tuleb kehtestada ambitsioonikas, kuid realistlik tegevuskava elektritootmiseesmärkide saavutamiseks 2050. aastaks. Kõnealuste sihtideni jõudmiseks tuleb Euroopa tuumasünteesiprogrammile anda uus suund, võttes tegevuskava rakendamiseks kasutusele ühise tegevusprogrammi. Selleks et kindlustada käimasolevate tuumasünteesialaste teadusuuringute valdkonna saavutused, samuti tuumasünteesiga tegelevate sidusrühmade pikaajaline pühendumus

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1291/2013, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020“ aastateks 2014–2020 ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1982/2006/EÜ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 104).

¹⁵ ELT L 358, 16.12.2006, lk 62.

¹⁶ Nõukogu 27. märtsi 2007. aasta otsus 2007/198/Euratom, millega luuakse ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte ning antakse sellele eelised (ELT L 90, 30.3.2007, lk 58).

ja nendevaheline koostöö, tuleks tagada ühenduse toetuse järjepidevus. Rohkem tuleks keskenduda eelkõige ITERit toetavale tegevusele, samuti näidisreaktori arendamisele, sealhulgas vajaduse korral erasektori suuremale kaasamisele. Selline ratsionaliseerimine ja rõhuasetuse muutmine ei tohiks kahjustada Euroopa juhtivat rolli tuumasünteesiuringutes.

- (12) JRC peaks jätkuvalt tagama tarbijale orienteeritud sõltumatu teadus- ja tehnoloogiaalase toetuse ühenduse poliitika sõnastamisele, väljatöötamisele, rakendamisele ja jälgimisele, eelkõige tuumaohutuse ja -julgeolekuga seotud teadusuuringute ja koolitustegevuse valdkonnas. Selleks et optimeerida inimressursid ning tagada, et liidu teadusuuringutes ei tehtaks topelttööd, tuleks JRC kogu uut tegevust analüüsida, et kontrollida selle kooskõla liikmesriikides juba toimuva tegevusega. Raamprogrammi „Horisont 2020“ julgeolekualased aspektid peaksid piirduma JRC otsese tegevusega.
- (13) JRC peaks jätkuvalt looma täiendavaid ressursse konkureeriva tegevuse kaudu, sh sellega, et osaletakse Euratomi programmi kaudsetes meetmetes, kolmandate isikute töös ning vähemal määral intellektuaalomandi kasutamises.
- (14) Kõik liidu liikmesriigid on huvitatud sellest, et liit tegeleb sellise raamistiku väljatöötamisega, millega toetatakse valdkonnaüleseid tuumalõhustumistehnoloogia alaseid ühiseid teadusuuringuid ning teadmiste loomist ja säilitamist, pöörates erilist tähelepanu ohutusele, julgeolekule, kiirguskaitsele ja tuumarelvade leviku tõkestamisele. Selleks on vaja sõltumatut teaduslikku tõendusmaterjali ja selles osas võib JRC anda olulise panuse. Sellist vajadust on tunnistanud komisjoni 6. oktoobri 2010. aasta teatises Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Euroopa Regioonide Komiteele pealkirjaga „Euroopa 2020 – strateegiline juhtalgatus „Innovaatiline liit“, milles teatati kavatsusest tugevdada JRC kaudu poliitiliste otsuste tegemiseks vajalikke teaduslikke tõendusmaterjale. JRC teeb ettepaneku seada kõnealuse ülesande lahendamisel tuumaohutuse ja -julgeoleku alastes teadusuuringutes keskele kohale liidu poliitilised prioriteedid.
- (15) Võttes arvesse Euratomi programmi eesmärki tihendada teaduse ja ühiskonna vahelisi suhteid ning suurendada üldsuse usaldust teaduse vastu, tuleks programmiga parandada kodanike ja kodanikuühiskonna teadlikkust teadusuuringute ja innovatsiooni küsimustes, edendades selleks teadusharidust, muutes teaduslikud teadmised paremini kättesaadavaks ning töötades välja vastutustundlikud uurimis- ja innovatsioonialased tegevuskavad, mille abil lahendatakse kodanike ja kodanikuühiskonna probleeme ja mis vastavad nende ootustele, ning lihtsustades nende osalemist Euratomi programmi kohases tegevuses.
- (16) Euratomi programmi rakendamine peaks olema kooskõlas teaduse ja tehnika, tööstuse, poliitika ja ühiskonnaga seotud arenevate võimaluste ja vajadustega. Selleks tuleks tegevuskavad koostada tihedas koostöös kõikide valdkondade sidusrühmadega ja need peavad olema piisavalt paindlikud, et oleks võimalik arvestada uute arengusuundadega. Euratomi programmi kehtivusaja jooksul võiks nõu küsida välisekspertidelt ning kasutada ära asjakohaseid struktuure, nt Euroopa tehnoloogiaplatvorme.
- (17) Vajadust jätkata tuumauuringuid Euroopa tasandil tunnistati 26. ja 27. veebruaril 2013 Brüsselis komisjoni ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ühiselt korraldatud

sümposiumil, kus käsitleti vähese CO₂-heitega majandusele suunatud tuumalõhustumise alaste teadusuuringutega seotud kasu ja piiranguid ning mille ettevalmistamisel teostati teadusharudevaheline uuring, milles muu hulgas osalesid energeetika-, majandus- ja sotsiaalteaduste valdkonna eksperdid.

- (18) Euratomi programm peaks aitama muuta teadlase elukutse liidus populaarsemaks. Piisavalt tähelepanu tuleks pöörata Euroopa teadlaste hartale ja teadlaste töölevõtmise juhendile¹⁷ ning muudele Euroopa teadusruumiga seoses kindlaksmääratud asjakohastele võrdlusraamistikele ja samal ajal tuleks silmas pidada nende vabatahtlikku laadi.
- (19) Euratomi programmi raames arendatava tegevuse eesmärk peaks olema suurendada naiste ja meeste võrdõiguslikkust teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas ning eelkõige käsitleda soolise ebavõrdsuse põhjuseid, kasutada täielikult ära nii nais- kui ka meesteadlaste täielikku potentsiaali ning lisada projektidesse sooküsimused, et parandada teadusuuringute kvaliteeti ja stimuleerida innovatsiooni. Samuti peaks tegevuse eesmärk olema naiste ja meeste võrdõiguslikkuse põhimõtete rakendamine vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklites 2 ja 3 ning Euroopa Liidu toimimise lepingu („ELi toimimise leping“) artiklis 8 sätestatule.
- (20) Euratomi programmiga toetatavas teadus- ja innovatsioonitegevuses tuleks järgida olulisi eetikapõhimõtteid. Vajaduse korral tuleks arvesse võtta teaduse ja uue tehnoloogia eetika Euroopa töörühma arvamusi energeetika küsimustes. Teadustegevuses tuleks arvestada ka ELi toimimise lepingu artiklit 13 ning vähendada peaks loomade kasutamist teadusuuringutes ja katsetes, eesmärgiga asendada loomade kasutamine täielikult muude meetoditega. Kogu tegevuse elluviimisel tuleks tagada inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse.
- (21) Suuremat mõju peaks saavutatama ka sellega, et Euratomi programm ja erasektori rahalised vahendid ühendatakse avaliku ja erasektori partnerlussuhetega põhivaldkondades, kus tänu teadusuuringutele ja innovatsioonile oleks võimalik saavutada liidu üldisemad konkurentsivõime eesmärgid. Erilist tähelepanu tuleks pöörata väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate kaasamisele.
- (22) Euratomi programmiga tuleks parandada ühishuvidel ja vastastikusel kasul põhinevat koostööd kolmandate riikidega, seda eriti ohutuse valdkonnas, eelkõige selleks, et pidevalt suurendada tuumaohutust.
- (23) Selleks et säilitada võrdsed võimalused kõikidele siseturul aktiivselt tegutsevatele ettevõtjatele, tuleks Euratomi programmiga ettenähtud rahastamise kavandamisel lähtuda riigiabieskirjadest, tagada riiklike kulutuste tõhusus ja vältida turumoonutusi, nt erasektori rahaliste vahendite massilist väljatõrjumist, mittetulemuslike turustruktuuride loomist või ebatõhusate äriühingute säilitamist.
- (24) Euroopa Ülemkogu tunnistas oma 4. veebruari 2011. aasta kohtumise järeldustes vajadust võtta kasutusele uus lähenemisviis seoses liidu teadusuuringute rahastamise kontrollimise ja riskijuhtimisega ning kutsus üles saavutama tasakaalu usalduse ja kontrolli ning riskide võtmise ja nende vältimise vahel. Euroopa Parlament kutsus oma 11. novembri 2010. aasta resolutsioonis (teadusuuringute raamprogrammide

¹⁷ Komisjoni 11. märtsi 2005. aasta soovitus Euroopa teadlaste harta ja teadlaste töölevõtmise juhendi kohta (ELT L 75, 22.3.2005, lk 67).

rakendamise lihtsustamise kohta)¹⁸ üles haldus- ja finantskorra pragmaatilisele lihtsustamisele ning märkis, et Euroopa teadusuuringute rahastamise juhtimine peaks põhinema rohkem usaldusel ja olema osalejate suhtes riskialt.

- (25) Liidu finantshuve tuleks kaitsta kulutsükli jooksul proportsionaalsete meetmetega, mis hõlmavad rikkumiste tõkestamist, avastamist ja uurimist, kadumaläinud, alusetult väljamakstud või ebaõigesti kasutatud vahendite tagasinõudmist ning vajaduse korral trahve. Muudetud kontrollistrateegia, mille puhul rõhk suunatakse vigade arvu vähendamisele riskipõhisele kontrollile ja pettuste avastamisele, peaks vähendama osalejate kontrollikoormust.
- (26) Oluline on tagada Euratomi programmi usaldusväärne finantsjuhtimine ning selle kõige tulemuslikum ja kasutajasõbralikum rakendamine, samal ajal ka õiguskindlus ja selle kättesaadavus kõikide osalejate jaoks. On vaja tagada programmi vastavus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 966/2012 (edaspidi „finantsmäärus“)¹⁹ ning lihtsustamise ja parema reguleerimise nõuetele.
- (27) Selleks et tagada Euratomi programmi võimalikult tõhus rakendamine, kerge juurdepääs kõikidele osalejatele lihtsustatud menetluste kaudu ning ühtne, põhjalik ja läbipaistev raamistik, tuleks kõnealuses programmis osalemisele ja uurimistulemuste levitamisele kohaldada raamprogrammi „Horisont 2020“ suhtes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1291/2013 kohaselt kohaldatavaid eeskirju koos teatavate kohanduste või eranditega.
- (28) Selleks et võimaldada raamprogrammiga „Horisont 2020“ loodud võla- ja omakapitaliinstrumentide võimalikult tõhusat kasutamist, säilitades samal ajal Euratomi programmi meetmete eripära ja kasutades täielikult ära olemasoleva eelarve, peaksid kõnealustest finantsvahenditest tulenevad tagasimaksed, mille alus on Euratomi programmi või 2014.–2018. aasta programmiga kättesaadavaks tehtud vahendite kasutamata jätmine, tooma otseselt kasu Euratomi programmile või sellele järgnevale programmile.
- (29) Oluline on tagada võimalus 2014.–2018. aasta programmi lõpuks kogunenud kättesaadava sihtotstarbelise välistulu kasutamiseks, pidades eelkõige silmas Euratomi programmi samasuguseid eesmärke ja meetmeid.
- (30) Oluline on jätkuvalt lihtsustada osalejate arendatud intellektuaalomandi kasutuselevõttu ning samal ajal kaitsta teiste osalejate ja komisjoni õigustatud huve kooskõlas Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu (edaspidi „Euratomi asutamisleping“) 2. peatükiga.
- (31) Osalejate tagatisfond, mida haldab komisjon ja mis loodi nõukogu määrusega (Euratom) nr 1908/2006/EÜ²⁰ ja nõukogu määrusega (Euratom) nr 139/2012,²¹ on

¹⁸ ELT C 74E, 13.3.2012, lk 34.

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

²⁰ Nõukogu 19. detsembri 2006. aasta määrus (Euratom) nr 1908/2006, millega kehtestatakse ettevõtete, uurimiskeskuste ja ülikoolide Euroopa Aatomienergiaühenduse seitsmenda raamprogrammi (2007–2011) meetmetes osalemise ning uurimistulemuste levitamise eeskirjad (ELT L 400, 30.12.2006, lk 1).

²¹ Nõukogu 19. detsembri 2011. aasta määrus (Euratom) nr 139/2012, millega kehtestatakse ettevõtjate, uurimiskeskuste ja ülikoolide Euroopa Aatomienergiaühenduse raamprogrammi kaardsetes meetmetes osalemise ning teadustöö tulemuste levitamise eeskirjad (2012–2013) (ELT L 47, 18.2.2012, lk 1).

osutunud oluliseks kaitsemehhanismiks, millega leevendatakse riske seoses oma kohustusi mittetäitvate osalejate võlgnetavate ja hüvitamata summadega. Osalejate tagatisfond, mis on loodud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1290/2013²² kohaselt, peaks katma ka meetmeid, mida võetakse käesoleva määruse alusel.

- (32) Selleks et tagada kõnealuse programmi kaudsete meetmete ühtsed rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused võtmaks vastu tööprogramme ja heakskiitvaid otsuseid kaudsete meetmete rahastamise kohta. Neid volitusi tuleks kasutada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011²³.
- (33) Selleks et saavutada Euratomi programmi eesmärgid asjakohastes valdkondades, on vaja toetada nii Euratomi programmi raames kui ka raamprogrammiga „Horisont 2020“ ühiselt toimuvat valdkonnaülest tegevust.
- (34) Tõhusaks tulemusjuhtimiseks, sh hindamiseks ja järelevalveks, on vaja välja töötada konkreetset ajaliselt mõõdetavad tulemusnäitajad, mis oleksid realistlikud ja kajastaksid sekkumisloogikat ning vastaksid eesmärkide ja toimingute tähtsusjärjestusele. Kehtestada tuleks asjakohased mehhanismid, mille abil tagada ühelt poolt Euratomi programmi rakendamise ja järelevalve ning teiselt poolt Euroopa teadusruumi arengu, saavutuste ja toimimise järelevalve vaheline koordineeritus.
- (35) JRC juhatajate nõukoguga, mis loodi komisjoni otsusega 96/282/Euratom,²⁴ on konsulteeritud JRC otseseid meetmeid käsitlevates teadus- ja tehnikaküsimustes.
- (36) Õiguskindluse huvides tuleks määrus (EL) nr 1314/2013 kehtetuks tunnistada.
- (37) Komisjon on pidanud nõu Euratomi teadus- ja tehnikakomiteega,
- ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS ASUTAMINE

Artikkel 1 **Kehtestamine**

Käesoleva määrusega kehtestatakse Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogramm ajavahemikuks 1. jaanuarist 2019 kuni 31. detsembrini 2020 (edaspidi „Euratomi programm“) ning sätestatakse kõnealuses programmis osalemise eeskirjad, sh eeskirjad käesoleva määruse alusel eraldatavaid vahendeid haldavate rahastamisasutuste osalemise kohta programmides ning nende osalemise kohta käesoleva määruse ning Euroopa

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1290/2013, millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“ aastateks 2014–2020 osalemis- ja levitamiseeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1906/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 81).

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

²⁴ Komisjoni 10. aprilli 1996. aasta otsus nr 96/282/Euratom Teadusuuringute Ühiskeskuse ümberkorraldamise kohta (EÜT L 107, 30.4.1996, lk 12).

Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1291/2013 kehtestatud raamprogrammi „Horisont 2020“ (edaspidi „programm „Horisont 2020““) alusel toimivas tegevuses.

Artikkel 2 **Mõisted**

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (a) „teadus- ja innovatsioonitegevus“ – kogu tegevus, mis hõlmab teadusuuringuid, tehnoloogiaarendust, tutvustamistegevust ja innovatsiooni, sh koostöö edendamine kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, tulemuste levitamine ja optimeerimine ning Euroopa Aatomienergiaühenduse (edaspidi „ühendus“) teadlaste koolituse ja liikuvuse soodustamine;
- (b) „otsesed meetmed“ – Teadusuuringute Ühiskeskuse (JCR) kaudu toimuv komisjoni teadus- ja innovatsioonitegevus;
- (c) „kaudsed meetmed“ – osalejate teadus- ja innovatsioonitegevus, mida liit või ühendus (edaspidi „liit“) rahaliselt toetab;
- (d) „avaliku ja erasektori partnerlus“ – partnerlus, mille puhul erasektoris tegutsevad partnerid, ühendus ja vajaduse korral muud partnerid kohustuvad ühiselt toetama teadus- ja innovatsiooniprogrammi või strateegiliselt tähtsa tegevuse arendamist ja rakendamist;
- (e) „avaliku sektori sisene partnerlus“ – partnerlus, mille puhul avaliku sektori asutused või kohalikul, piirkonna, riigi või rahvusvahelisel tasandil avalikke teenuseid osutavad asutused kohustuvad koos ühendusega ühiselt toetama teadus- ja innovatsiooniprogrammi või -tegevuse arendamist ja rakendamist.

Artikkel 3 **Eesmärgid**

1. Euratomi programmi üldeesmärk on jätkata tuumaenergiaalast teadus- ja koolitustegevust, asetades rõhu tuumaohutuse ja -julgeoleku ning kiirguskaitse pidevale parandamisele, et pikemas perspektiivis saaks kaasa aidata eelkõige energiasüsteemi CO₂-heite ohutule, tõhusale ja turvalisele vähendamisele. Üldeesmärgi saavutamiseks rakendatakse I lisas täpsustatud tegevust otseste ja kaudsete meetmetena, et saavutada käesoleva artikli lõigetes 2 ja 3 sätestatud erieesmärgid.
2. Euratomi programmi kaudsete meetmete erieesmärgid on järgmised:
 - (a) toetada tuumasüsteemide ohutut toimimist;

- (b) aidata välja töötada ohutuid pikemaajalisi lahendusi lõplike tuumajäätmete käitlemiseks, sealhulgas geoloogiliseks lõppladustamiseks ning partitsioneerimiseks ja transmutatsiooniks;
- (c) toetada tuumaalase pädevuse ja asjatundlikkuse arendamist ja jätkusuutlikkust liidus;
- (d) toetada kiirguskaitset ning radioloogiliste meditsiiniseadmete arendamist, sealhulgas radioisotoopide ohutut ja turvalist tarnimist ja kasutamist;
- (e) tõendada tuumasünteesi kui energiaallika otstarbekust olemasolevate ja tulevaste tuumasünteesirajatiste abil;
- (f) panna alus tulevastele termotuumaelektrijaamadele, töötades välja materjalid, tehnoloogia ja põhimõttelise projekti;
- (g) edendada innovatsiooni ja parandada tööstuse konkurentsivõimet;
- (h) tagada tuumauuringute jaoks üleeuroopaliselt oluliste teadustöö taristute kättesaadavus ja kasutamine.

3. Euratomi programmi otseste meetmete erieesmärgid on järgmised:

- (a) suurendada tuumaohutuse, sealhulgas tuumareaktorite ja tuumkütuse ohutust, tõhustada jäätmekäitlust, sealhulgas geoloogilist lõppladustamist ning partitsioneerimist ja transmutatsiooni, tõhustada dekomisjoneerimist ja olla valmis hädaolukorraks;
- (b) suurendada tuumajulgeolekut, sh tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete tõhustamine, tuumarelvade leviku tõkestamine, ebaseadusliku tuumarelvakaubandusega võitlemine ja tuumaalase kohtuekspertiisi täiustamine;
- (c) tõsta standardimiseks vajaliku tuumateadusbaasi tipptaset;
- (d) edendada teabehaldust, haridust ja koolitust;
- (e) toetada liidu tuumaohutuse ja -julgeoleku alast poliitikat.

JRC juhatajate nõukogu analüüsib JRC kogu uut tegevust, et kontrollida selle kooskõla liikmesriikides juba tehtava tegevusega.

4. Euratomi programmi rakendatakse sellisel moel, et toetatavad prioriteedid ja tegevusvaldkonnad sobivad muutuvate vajadustega ning et võetakse arvesse teaduse, tehnika, innovatsiooni, poliitikakujundamise, turgude ja ühiskonna muutumist, et optimeerida inimressursid ja rahalised vahendid ning vältida liidus tehtavate tuumauuringute ja vastava arendustegevuse dubleerimist.

5. Lõigetes 2 ja 3 nimetatud erieesmärkide raames võib arvesse võtta uusi ettenägematuid vajadusi, mis tekivad Euratomi programmi rakendamise ajal. See võib nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel hõlmata reageerimist uutele võimalustele, kriisidele, ohtudele, liidu poliitika väljatöötamisega seotud vajadustele ja kaitsemeetmetele, millele on ette nähtud toetuse andmine tulevaste programmide alusel.

Artikkel 4

Eelarve

1. Euratomi programmi rakendamiseks ettenähtud rahastamispaketi suurus on 770 220 000 eurot. See summa jaotatakse järgmiselt:
 - (a) tuumasünteesiuuringute ja sellekohase arendustegevuse programmiga seotud kaudsete meetmete jaoks 349 834 000 eurot;
 - (b) tuumalõhustumise, tuumaohutuse ja kiirguskaitsega seotud kaudsete meetmete jaoks 151 579 000 eurot;
 - (c) otseste meetmete jaoks 268 807 000 eurot.Euratomi programmi kaudsete meetmete rakendamisel ei ületa komisjoni halduskulu keskmiselt 6 % Euratomi programmi kestuse ajal.
2. Euratomi programmi rahastamise paketist võib katta kulud, mis on seotud programmi juhtimiseks ja selle eesmärkide saavutamiseks vajaliku ettevalmistus-, järelevalve-, kontrolli-, auditeerimis- ja hindamistegevusega, eelkõige uuringutega ja ekspertide koostumistega, kui need on seotud käesoleva määruse üldeesmärkidega, samuti infotöötluste ja -vahetuseks ettenähtud infotehnoloogiavõrkude kulud ning kõik muud tehnilise ja haldusabi kulud, mis komisjonile Euratomi programmi juhtimisega kaasnevad. Kulud sellistele pidevalt ja korduvalt võetavatele meetmetele nagu kontroll, audit ja IT võrgustikud kaetakse lõikes 1 nimetatud komisjoni halduskulude piires.
3. Vajaduse korral ja nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib tehnilise ja haldusabi kulude katmiseks eelarvesse assigneeringuid kirjendada ka pärast 2020. aastat, et oleks võimalik hallata meetmeid, mille rakendamist ei ole 2020. aasta 31. detsembriks veel lõpule viidud.
4. Kui otseste meetmetega toetatakse algatusi, mille on käivitanud üksused, kellele komisjon on usaldanud rakendamise kooskõlas artikli 6 lõikega 2 ja artikliga 15, ei käsitata sellist toetust kõnealustele algatustele eraldatud rahalise toetuse osana.
5. Eelarvelised kulukohustused võib jagada iga-aastasteks osamakseteks. Komisjon võtab igal aastal osamakse tegemisel arvesse rahalist toetust saavate meetmete rakendamisel tehtud edusamme, hinnangulisi vajadusi ning olemasolevaid eelarvevahendeid.

Artikkel 5

Kolmandate riikide osalemine

1. Euratomi programm on avatud järgmistele riikidele:
 - (a) ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid vastavalt üldpõhimõtetele ning üldtingimustele ja korrale, mis on nende riikide osalemiseks liidu programmides sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või samaväärsetes lepingutes;

- (b) Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) liikmed või riigid või territooriumid, mis on hõlmatud Euroopa naabruspoliitikaga, kes vastavad kõigile järgmistele kriteeriumidele:
 - i) nende teadus-, tehnoloogia- ja innovatsioonialane võimekus on hea;
 - ii) nad on varemgi edukalt osalenud liidu uurimis- ja innovatsiooniprogrammides;
 - iii) nad käsitlevad õiglaselt ja erapooletult intellektuaalomandi õigusi;
 - (c) riigid või territooriumid, mis on seotud Euratomi seitsmenda raamprogrammiga või Euratomi 2014.–2018. aasta teadus- ja koostööprogrammiga.
2. Eritingimused seoses assotsieerunud riikide osalemisega Euratomi programmis, sh nende rahaline toetus sõltuvalt sisemajanduse koguproduktist, määratakse kindlaks liidu ja assotsieerunud riikide vaheliste rahvusvaheliste lepingutega.

II JAOTIS **RAKENDAMINE**

I PEATÜKK ***Rakendamine, haldamine ja toetuse liigid***

Artikkel 6 **Ühenduse toetuse haldamine ja vormid**

1. Euratomi programmi rakendatakse kaudsete meetmetega, milleks kasutatakse üht või mitut finantsmääruuses sätestatud rahalise toetuse vormi, sh toetusi, auhindu, hankemenetlust ja finantsinstrumente. Ühenduse toetus hõlmab ka JRC teadus- ja innovatsioonitegevuse vormis võetavaid otseseid meetmeid.
2. Ilma et see piiraks Euratomi asutamislepingu artikli 10 kohaldamist, võib komisjon usaldada osa Euratomi programmi rakendamisest finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punktis c osutatud rahastamisasutustele.

Samuti võib komisjon usaldada Euratomi programmi raames võetavate kaudsete meetmete rakendamise raamprogrammi „Horisont 2020“ alusel loodud või selles osutatud asutustele.
3. Komisjon võtab artikli 12 lõikes 3 osutatud kontrollimenetluse kohaselt rakendusaktidega vastu heakskiitva otsuse kaudsete meetmete rahastamise kohta.

Artikkel 7 **Teadusuuringutes osalemise ja uurimistulemuste levitamise eeskirjad**

1. Kui käesoleva artikli lõigetest 2 ja 3 ei tulene teisiti, kohaldatakse mis tahes õigussubjekti Euratomi programmi raames võetavates meetmetes osalemise suhtes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1290/2013 sätestatud eeskirju.

2. Euratomi programmi kohaldamisel hõlmavad määruse (EL) nr 1290/2013 artikli 43 lõike 2 esimeses lõigus osutatud julgeolekueeskirjad liikmesriikide riigikaitsehuve Euratomi asutamislepingu artikli 24 tähenduses.

Erandina määruse (EL) nr 1290/2013 artikli 44 lõike 3 esimesest lõigust võib komisjon või rahastamisasutus olla vastu ühenduselt rahalist toetust saanud osalejate saadud tulemustega seotud omandiõiguse üleandmisele või ainulitsentsi või lihtlitsentsi andmisele sellise kolmanda riigi kolmandatele isikutele, mis ei ole liitunud Euratomi programmiga, kui leitakse, et kõnealune toetus või üleandmine ei ole kooskõlas liidu majanduse konkurentsivõimelisuse arendamise huvidega või on vastuolus eetikapõhimõtete või julgeolekukaalutlustega. Julgeolekukaalutlused hõlmavad liikmesriigi riigikaitsehuve Euratomi asutamislepingu artikli 24 tähenduses.

Erandina määruse (EL) nr 1290/2013 artikli 49 lõike 1 esimesest lõigust on ühendusel ja selle ühisettevõtetel ühenduse poliitika, programmide või kolmandate riikidega ja rahvusvaheliste organisatsioonidega tehtava koostöö raames võetud kohustuste väljatöötamise, rakendamise ja järelevalve eesmärgil õigus kasutada ühenduselt rahalist toetust saanud osaleja töö tulemusi. Sellised kasutusõigused hõlmavad õigust volitada kolmandaid isikuid kasutama tulemusi riigihankemenetluses ja edasilitsentsimisõigust ning kõnealuseid õigusi võib kasutada üksnes mitteärilisel otstarbel ja konkurentsiväliselt ning need antakse kasutustasuta.

3. Osalejate tagatistfondiga, mis on loodud vastavalt määrusele (EL) nr 1290/2013, kaetakse riske, mis on seotud võimalusega, et osalejate võlgnetavaid summasid ei õnnestu meetmete puhul, mida rahastatakse komisjoni toetuste või käesoleva määruse kohaste rahastamisasutuste kaudu, sisse nõuda.

Artikkel 8

Valdkonnaülene tegevus

1. Euratomi programmi eesmärkide saavutamiseks ning Euratomi programmi ja raamprogrammi „Horisont 2020“ ühiste probleemide lahendamiseks võib liit toetada rahaliselt tegevust, mis hõlmab mitut kaudset meetet, mis on esitatud I lisas ja/või millega rakendatakse nõukogu otsusega 2013/743/EL loodud raamprogrammi „Horisont 2020“ eriprogrammi²⁵.
2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud toetus võib koosneda rahalisest toetusest kaudsetele meetmetele, mis on sätestatud käesoleva määruse artiklis 4 ja määruse (EL) nr 1291/2013 artiklis 6, ning seda antakse ühtse rahastamiskava alusel.

Artikkel 9

Sooline võrdõiguslikkus

Euratomi programmiga edendatakse soolist võrdõiguslikkust ning tagatakse soolise võrdõiguslikkuse küsimuste arvessevõtmine teadusuuringutes ja innovatsioonis.

²⁵ Nõukogu 3. detsembri 2013. aasta otsus 2013/743/EL, millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni 2014.–2020. aasta raamprogrammi „Horisont 2020“ rakendamise eriprogramm.

Artikkel 10

Eetikapõhimõtted

1. Euratomi programmi raames toimuva teadus- ja innovatsioonitegevuse puhul järgitakse eetikapõhimõtteid ning asjakohaseid liikmesriikide, liidu ja rahvusvahelisi õigusakte, sh Euroopa Liidu põhiõiguste hartat ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni ja selle lisaprotokolle.

Eritähelepanu pööratakse proportsionaalsuse põhimõttele, õigusele eraelu puutumatusele, õigusele isikuandmete kaitsele, õigusele kehalisele ja vaimsele puutumatusele, õigusele mitte olla diskrimineeritud ja vajadusele tagada inimeste tervise kaitse kõrgel tasemel.

2. Euratomi programmi raames toimuvas teadus- ja innovatsioonitegevuses keskendutakse peaaesjalikult tsiviilrakendustele.

Artikkel 11

Tööprogrammid

1. Komisjon võtab artikli 12 lõikes 3 osutatud kontrollimenetluse kohaselt rakendusaktidega vastu tööprogrammid kaudsete meetmete rakendamiseks. Kõnealused tööprogrammid võimaldavad ellu viia altpoolt tulevaid algatusi, millega püütakse eesmäärke saavutada uuenduslikul viisil.

Tööprogrammides esitatakse põhielemendid meetmete rakendamiseks kooskõlas finantsmäärusega, sh üksikasjalikud eesmärgid, seonduvad rahastamisvahendid ja ajakava ning mitmeaastane lähenemisviis ja strateegilised suundumused järgmisteks rakendamisaastateks.

2. Otseste meetmete jaoks töötab komisjon kooskõlas otsusega 96/282/Euratom välja mitmeaastase tööprogrammi, milles sätestatakse üksikasjalikult eesmärgid, I lisas esitatud teadus- ja tehnoloogiaprioriteedid ning rakendamise ajakava.

Mitmeaastases tööprogrammis võetakse arvesse ka liikmesriikide, assotsieerunud riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide asjakohast teadustegevust. Programmi ajakohastatakse vajaduse korral.

3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud tööprogrammides võetakse arvesse teaduse, tehnika ja innovatsiooni olukorda riigis, liidus ja rahvusvahelisel tasandil ning asjakohaseid poliitilisi, turualaseid ja ühiskondlikke arengutendentse. Programme ajakohastatakse vajaduse korral.
4. Lõigetes 1 ja 2 osutatud tööprogrammid sisaldavad jagu, milles määratakse kindlaks artiklis 8 osutatud valdkonnaülene tegevus.

Artikkel 12

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Tegemist on komiteega määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Komitee²⁶ tuleb kokku kahes erinevas koosseisus, mis tegelevad vastavalt Euratomi programmi tuumalõhustumise ja tuumasünteesi küsimustega.
3. Käesolevale lõikele osutamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 kohast kontrollimenetlust.
4. Kui komitee arvamus saadakse kirjaliku menetluse teel, lõpetatakse nimetatud menetlus ilma tulemust saavutamata arvamuse esitamiseks ettenähtud tähtaja jooksul, kui komitee eesistuja nii otsustab või kui enamik komitee liikmeid seda taotleb.

Artikkel 13

Komitee teavitamine

Komisjon teavitab artiklis 12 osutatud komiteed korrapäraselt Euratomi programmi rakendamise üldistest edusammudest ning annab talle õigel ajal teavet kõikide Euratomi programmi raames kavandataivate või rahastataivate kaudsete meetmete kohta.

Artikkel 14

Välisnõuanded ja ühiskonna kaasamine

1. Euratomi programmi rakendamisel võetakse asjakohasel juhul arvesse nõuandeid ja panust, mis on saadud:
 - (a) Euratomi teadus- ja tehnikakomiteelt vastavalt Euratomi asutamislepingu artiklile 134,
 - (b) komisjoni loodud kõrgetasemeliste ekspertide sõltumatutelt nõuanderühmadelt,
 - (c) rahvusvaheliste teaduse- ja tehnoloogialepingute alusel loodud dialoogistruktuuride kaudu,
 - (d) tulevikku suunatud tegevuse kaudu;
 - (e) sihtotstarbeliste avalike konsultatsioonide raames (sealhulgas vajaduse korral piirkondlike ja riiklike asutuste või sidusrühmadega); ning
 - (f) selliste läbipaistvate ja interaktiivsete protsesside tulemusena, millega tagatakse vastutustundliku teadus- ja innovatsioonitegevuse toetamine.
2. Samuti võetakse muu hulgas täielikult arvesse Euroopa tehnoloogiaplatvormide, ühise kavandamise algatuste ja Euroopa innovatsioonipartnerluste raames kehtestatud teadus- ja innovatsioonikavasid.

II PEATÜKK.

Konkreetsed tegevusvaldkonnad

²⁶ Euratomi programmi rakendamise hõlbustamiseks hüvitab komisjon kooskõlas oma kehtivate suunistega programmi komitee iga päevakorras oleva koosoleku puhul iga liikmesriigi ühe esindaja osalemiskulud ning samuti ühe eksperdi/nõustaja osalemiskulud iga liikmesriigi kohta nende päevakorrapunktide puhul, mille kohta liikmesriik nõuab asjatundja arvamust.

Artikkel 15

Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad

Erilist tähelepanu pööratakse selle tagamisele, et väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEd) ning erasektor üldiselt osaleksid piisavalt Euratomi programmis ja et innovatsioon neid mõjutaks. VKEde osalemise kvantitatiivne ja kvalitatiivne hindamine on hindamis- ja järelevalvemenetluse üks osa.

Artikkel 16

Avaliku ja erasektori vahelised ning avaliku sektori sisesed partnerlussuhted

Artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamiseks võib Euratomi programmi erimeetmete rakendamisel kasutada järgmisi võimalusi:

- (a) Euratomi asutamislepingu artikli 5 alusel loodud ühisettevõtted;
- (b) avaliku sektori sisesed partnerlussuhted, mis põhinevad rahastamiskaval „Programmi kaasrahastamismeetmed“;
- (c) avaliku ja erasektori lepingulised partnerlussuhted, nagu on osutatud määruse (EL) nr 1291/2013 artiklis 25.

Artikkel 17

Rahvusvaheline koostöö kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega

1. Kolmandates riikides asutatud üksustel ja rahvusvahelistel organisatsioonidel on õigus osaleda Euratomi programmi kaudsetes meetmetes määruses (EL) nr 1290/2013 sätestatud tingimustel. Üldpõhimõtte erandid on sätestatud käesoleva määruse artiklis 7. Euratomi programmi raames edendatakse rahvusvahelist koostööd kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega selleks, et:
 - (a) viia liidu teadus ja innovatsioon tipptasemele, muuta need atraktiivsemaks ning suurendada majanduse ja tööstuse konkurentsivõimet;
 - (b) tulemuslikult lahendada ühiseid ühiskonnaprobleeme;
 - (c) toetada liidu välis- ja arengupoliitika eesmärke, täiendades välis- ja arenguprogramme. Taotletakse sünergiaid liidu teiste poliitikavaldkondadega.
2. Selliseid sihtmeetmeid, mille eesmärk on edendada koostööd konkreetsete kolmandate riikidega või nende riikide rühmadega, rakendatakse strateegilise lähenemisviisi põhjal, lähtudes ühisest huvist, prioriteetidest ja vastastikusest kasust, võttes arvesse kõnealuste riikide või riikide rühmade teadus- ja tehnoloogiaalast suutlikkust ning turuvõimalusi, ning eeldatavast mõjust.

Soodustada tuleks vastastikust juurdepääsu kolmandate riikide programmidele. Selleks et mõju oleks võimalikult suur, edendatakse koostööd liikmesriikide ja assotsieerunud riikide algatuste vahel ning suurendatakse nende vahelist koostööd. Koostöö olemus võib varieeruda vastavalt konkreetsetele partnerriikidele.

Koostööprioriteetide seadmisel võetakse arvesse liidu poliitilisi võimalusi koostööks kolmandate riikidega ning intellektuaalomandi õiguste õiglast ja erapooletut käsitlemist.

Artikkel 18

Teavitamine, teabevahetus, kasutamine ja tulemuste levitamine

1. Euratomi programmi rakendamisel käsitatakse tulemuste levitamist ja teabe vahetamist programmiga toetatavate meetmete lahutamatu osana.
2. Teabevahetus võib hõlmata järgmist:
 - (a) teadlikkuse tõstmiseks ettenähtud algatused ja Euratomi programmi alusel rahastamisele juurdepääsu lihtsustamine, eelkõige suhteliselt vähe esindatud piirkondade või vähe esindatud osalejate jaoks;
 - (b) sihtotstarbeline abi projektidele ja konsortsiumidele, et tagada neile vajalikud oskused optimeerida tulemuste vahetamist, kasutamist ja levitamist;
 - (c) algatused, millega elavdatakse dialoogi ja arutelu üldsusega teaduse, tehnika ja innovatsiooniga seotud küsimustes, ning sotsiaalmeedia ja muude innovatiivsete tehnoloogialahenduste ja meetodite ärakasutamine;
 - (d) liidu poliitiliste prioriteetide teatavakstegemine, tingimusel et need on seotud käesoleva määruse eesmärkidega. Eelkõige esitab komisjon õigeaegselt põhjalikku teavet liikmesriikidele.
3. Kui Euratomi asutamislepingust ja asjakohastest liidu õigusaktidest ei tulene teisiti, võib teabe levitamine hõlmata järgmist:
 - (a) tegevus, millega kogutakse kokku eri projektide tulemused, sh selline tegevus, mida võidakse rahastada muudest allikatest, eesmärgiga koostada põhijäreldusi kokku võtvad kasutajasõbralikud andmebaasid ja aruanded;
 - (b) tulemuste levitamine poliitikakujundajatele, sh standardimisasutustele, et edendada poliitiliselt oluliste tulemuste kasutamist asjakohastes rahvusvahelistes, liidu, riigi ja piirkondliku tasandi asutustes.

III PEATÜKK

Kontroll

Artikkel 19

Kontroll ja audit

1. Käesoleva määruse rakendamiseks vajaliku kontrollisüsteemi kavandamisel seatakse eesmärgiks tagada põhjendatud kindlus, et saavutatakse tegevuse tulemuslikkuse ja tõhususega seotud riskide nõuetekohane juhtimine ning aluseks olevate tehingute õigus- ja korrapärasus, võttes arvesse programmide mitmeaastast kestust ja asjaomaste maksete laadi.
2. Kontrollisüsteemiga tagatakse asjakohane tasakaal usalduse ja kontrolli vahel, võttes arvesse eelkõige osalejatel tekkivaid kõikide tasandite kontrolli haldus- ja muid kulusid, et oleks võimalik saavutada Euratomi programmi eesmärgid ning ligi meelitada kõige väljapaistvamaid teadlasi ja kõige innovatiivsemaid ettevõtjaid.
3. Kontrollisüsteemi ühe osa moodustab Euratomi programmi raames võetavate kaudsete meetmete kulude auditeerimise strateegia, mille aluseks on esindava kulude

valimi finantsaudit kogu programmi ulatuses. Lisaks sellisele esindavale valimile tehakse valik kuludega seotud riskide hindamise alusel.

Euratori programmi alusel võetavate kaudsete meetmete kulusid auditeeritakse ühtselt kooskõlas kokkuhoiu, tõhususe ja tulemuslikkuse põhimõttega, et muuta osalejate auditeerimiskoormus võimalikult väikeseks.

Artikkel 20

Liidu finantshuve kaitsmine

1. Komisjon astub vajalikke samme, tagamaks, et käesoleva määruse alusel rahastatavate meetmete rakendamisel kaitstakse liidu finantshuve pettuse, korruptsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse vastu ennetustegevusega, tõhusa kontrolliga ja alusetult väljamakstud summade sissenõudmisega ning eeskirjade eiramise tuvastamise korral tõhusate, proportsionaalsete ja ennetavate haldus- ja finantskaristustega.
2. Komisjonil või tema esindajatel ja kontrollikojal on õigus teha nii dokumentidel põhinevat kui ka kohapealset auditit kõikide toetusesaajate, töövõtjate ja alltöövõtjate suhtes, kes on saanud käesoleva määruse alusel liidu rahalisi vahendeid.

Ilma et see piiraks lõike 3 kohaldamist, võib komisjon teha auditeid kuni kahe aasta jooksul pärast lõppmakse tegemist.
3. Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) võib teostada juurdlust, sealhulgas kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrmuses (EL, Euratom) nr 883/2013²⁷ ning nõukogu määrmuses (Euratom, EÜ) nr 2185/96²⁸ kehtestatud sätetele ja menetlustele, et teha kindlaks, kas toetuslepingu, toetuse andmise otsuse või Euratori programmi alusel rahastatud lepinguga seoses esineb pettust, korruptsiooni või mis tahes muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust.
4. Ilma et see piiraks lõigete 1, 2 ja 3 kohaldamist, sisaldavad kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitud koostöölepingud, lepingud, toetuslepingud ja toetuse määramise otsused, mis tulenevad käesoleva määruse rakendamisest, sätteid, mis annavad komisjonile, kontrollikojale ja OLAFile selgesõnaliselt õiguse selliseks auditeerimiseks ja juurdluseks vastavalt nende pädevusele.

IV PEATÜKK

Järelevalve ja hindamine

²⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

²⁸ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

Artikkel 21

Järelevalve

1. Komisjon seirab igal aastal Euratomi programmi rakendamist, sh edusamme ja saavutusi. Komisjon esitab sellega seotud teabe artiklis 12 osutatud komiteele.
2. Komisjon koostab lõikes 1 osutatud järelevalve tulemuste kohta aruande ja teeb need tulemused üldsusele kättesaadavaks.

Artikkel 22

Hindamine

1. Hindamised tehakse piisavalt varakult, et nende tulemusi saaks kasutada otsustamisprotsessis.
Komisjon teostab 31. detsembriks 2022 läbipaistva menetluse korras valitud sõltumatute ekspertide abiga Euratomi programmi järelhindamise. See hindamine hõlmab programmi põhjendusi, rakendamist ja tulemusi ning meetmete pikaajalist mõju ja jätkusuutlikkust ning hindamistulemuste põhjal tehakse otsus järgneva meetme võimaliku uuendamise, muutmise või peatamise kohta.
2. Ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist, hinnatakse Euratomi programmi otseseid ja kaudseid meetmeid eraldi.
3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud hindamistega tehakse kindlaks artikliga 3 sätestatud eesmärkide saavutamiseks tehtud edusammud, võttes arvesse II lisas kindlaksmääratud asjakohaseid tulemusnäitajaid.
4. Liikmesriigid annavad komisjonile andmed ja teabe, mis on vajalikud asjaomaste meetmete jälgimiseks ja hindamiseks, kui see on asjakohane ja need andmed on kättesaadavad.
5. Komisjon edastab lõigetes 1 ja 2 osutatud hindamiste järeldused ja oma tähelepanekud Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele.

III JAOTIS

LÕPP- JA ÜLEMINEKUSÄTTED

Artikkel 23

Kehtetuks tunnistamine ja üleminekusätted

1. Määrus (EÜ) nr 1314/2013 tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2019.
2. Ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist, reguleeritakse määruse (Euratom) nr 1314/2013 alusel ühenduse rahalist toetust saavat tegevust või meetmeid jätkuvalt kõnealuse tegevuse või meetmete suhtes kohaldatavate eeskirjadega kuni nende lõpetamise või lõpuleviimiseni. Määrusega (Euratom) nr 1314/2013 loodud komitee mis tahes ülejäänud ülesannete täitmist jätkab vajaduse korral käesoleva määruse artiklis 12 osutatud komitee.

3. Artiklis 4 osutatud rahastamispaketist võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulud, mis on vajalikud selleks, et tagada üleminek Euratomi programmi ja määruse (Euratom) nr 1314/2013 alusel võetud meetmete vahel.
4. Erandina finantsmääruse artikli 14 punktist a kantakse 31. detsembriks 2018 kasutamata ja kättesaadavad eraldised, mis tulenevad määrusega (Euratom) nr 1314/2013 seotud sihtotstarbelisest välistulust, automaatselt üle ja kasutatakse Euratomi programmi jaoks.
5. Erandina finantsmääruse artikli 140 lõike 6 kolmandast lõigust eraldatakse määrusega (EL) nr 1291/2013 loodud rahastamisvahendi alusel tekkivad iga-aastased tagasimaksed, mis tulenevad käesoleva määruse või määruse (Euratom) nr 1314/2013 alusel kasutada antud vahendite kasutamata jätmisest, Euratomi programmile või selle jätkuprogrammidele.

Artikkel 24 **Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

- 1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus
- 1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad vastavalt tegevuspõhise juhtimise ja eelarvestamise (ABM/ABB) struktuurile
- 1.3. Ettepaneku/algatuse liik
- 1.4. Eesmärgid
- 1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendus
- 1.6. Meetme kestus ja finantsmõju
- 1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid

2. HALDUSMEETMED

- 2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad
- 2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem
- 2.3. Pettuse ja õigusnormide rikkumiste ärahoidmise meetmed

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

- 3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub
- 3.2. Hinnanguline mõju kuludele
 - 3.2.1. *Üldine hinnanguline mõju kuludele*
 - 3.2.2. *Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele*
 - 3.2.3. *Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele*
 - 3.2.4. *Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga*
 - 3.2.5. *Kolmandate isikute rahaline osalus*
- 3.3. Hinnanguline mõju tuludele

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Nõukogu määrus Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogrammi (2019–2020) kohta, millega täiendatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

– 08 Teadusuuringud ja innovatsioon
– 10 Teadusuuringute Ühiskeskus

1.3. Ettepaneku/algatuse liik

☐ Ettepanek/algatus käsitleb **uut meetet**

☐ Ettepanek/algatus käsitleb **uut meetet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest²⁹**

☒ Ettepanek/algatus käsitleb **olemasoleva meetme pikendamist**

☐ Ettepanek/algatus käsitleb **ümbersuunatud meetet**

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Komisjoni mitmeaastased strateegilised eesmärgid, mida ettepaneku/algatuse kaudu täidetakse

Euratori programmiga tugevdatakse tuumaalast teadus- ja innovatsiooniraamistikku ning koordineeritakse liikmesriikide teadusalaseid jõupingutusi, vältides tegevuse dubleerimist, säilitades kriitilise massi põhivaldkondades ja tagades optimaalse rahastamise riiklikest vahenditest. Euratori programmi tehnilised eesmärgid on parandada tuumaohutust, -julgeolekut ning kiirguskaitset ja aidata kaasa energiasüsteemi CO₂-heite ohutule, tõhusale ja turvalisele vähendamisele. Programm aitab kaasa juhtalgatusele „Innovaatiline liit“, toetades poliitiliselt olulisi, kommertskasutusele eelnevaid ja valdkonnaüleseid tuumauuringuid ning soodustades teadmiste ja tehnoloogia ülekandeprotsessi kõrgkoolide, tööstuse ja avalike asutuste vahel. Tänu sellele, et Euratori programmiga pannakse igasuguse tegevuse puhul rõhku koolitustele, praeguse tuumatööstuse konkurentsivõime suurendamisele ning luuakse eelkõige tuumasünteesi jaoks uus kõrgtehnoloogiline tööstussektor, aitab see suurendada majanduskasvu ja luua uusi töökohti mitmes valdkonnas.

1.4.2. Kaudsete meetmete erieesmärgid

Erieesmärgid:

²⁹

Vastavalt finantsmääruse artikli 54 lõike 2 punktile a või b.

erieesmärk nr 1 – toetada tuumasüsteemide ohutut toimimist;

erieesmärk nr 2 – aidata välja töötada ohutuid pikemaajalisi lahendusi lõplike tuumajäätmete käitlemiseks, sealhulgas geoloogiliseks lõppladustamiseks ning partitsioneerimiseks ja transmutatsiooniks;

erieesmärk nr 3 – toetada tuumaalase pädevuse ja asjatundlikkuse arendamist ja jätkusuutlikkust liidus;

erieesmärk nr 4 – toetada kiirguskaitset ning radioloogiliste meditsiiniseadmete arendamist, sealhulgas radioisotoopide ohutut ja turvalist tarnimist ja kasutamist;

erieesmärk nr 5 – tõendada tuumasünteesi kui energiaallika otstarbekust olemasolevate ja tulevaste tuumasünteesirajatiste kasutamise abil;

erieesmärk nr 6 – panna alus tulevastele termotuumaelektrijaamadele, töötades välja materjalid, tehnoloogia ja põhimõttelise projekti;

erieesmärk nr 7 – edendada innovatsiooni ja parandada tööstuse konkurentsivõimet;

erieesmärk nr 8 – tagada tuumauuringute jaoks üleeuroopaliselt oluliste teadustöötaristute kättesaadavus ja kasutamine.

1.4.3. *Otseste meetmete erieesmärgid*

Erieesmärgid:

erieesmärk nr 1 – suurendada tuumaohutuse, sealhulgas tuumareaktorite ja tuumkütuse ohutust, tõhustada jäätmekäitlust ja dekomisjoneerimist ning olla valmis hädaolukorraks;

erieesmärk nr 2 – suurendada tuumajulgeolekut, sh tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete tõhustamine, tuumarelvade leviku tõkestamine, ebaseadusliku tuumarelvakaubandusega võitlemine ja tuumaalase kohtuekspertiisi täiustamine;

erieesmärk nr 3 – tõsta standardimiseks vajaliku tuumateadusbaasi tipptaset;

erieesmärk nr 4 – edendada teabehaldust, haridust ja koolitust;

erieesmärk nr 5 – toetada liidu tuumaohutus- ja -julgeolekupoliitikat ning sellekohast õigusloomet.

1.4.4. *Oodatavad tulemused ja mõju*

Täpsustage, milline peaks olema ettepaneku/algatuse oodatav mõju toetusesaajatele/sihtrühmale.

1) Euratomi programmi eeldatav mõju on tuumaelektrijaamade ohutu käitamise parandamine, edasine tegevus kõrgaktiivsete ja pikaajaliste tuumajäätmete geoloogilise lõppladustamise ohutu kasutamise edendamiseks ning ioniseeriva kiirguse tööstuslikul ja meditsiinilisel eesmärgil kasutamise tõhusam reguleerimine.

2) Euratomi programm viib tuumajulgeoleku suurenemiseni tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete ja tõhusamate kontrolli- ja avastamistehnoloogiate uurimise kaudu nii seoses tuumamaterjalide kui ka tuumkütuse tsükliga. Programm hõlmab tuumaalase kohtuekspertiisi võimekusi liikmesriikide üldiseks toetamiseks.

3) Euratomi programm aitab kaasa tuumaenergiaalaste oskuste ja eksperditeadmiste arendamisele liidus läbi teadusuuringute, koolitus- ja liikuvusmeetmete ning teadusrajatistele parema juurdepääsu ja nende kasutamise.

4) Euratomi programm arendab tuumasünteesiuuringute kaudu asjaomaseid tehnoloogiaid ja kvalifitseerib materjale näidiselektrijaama jaoks.

1.4.5. Tulemus- ja mõjunäitajad

Täpsustage, milliste näitajate alusel hinnatakse ettepaneku/algatuse elluviimist.

Järgmises jaos on esitatud Euratomi programmi erieesmärkide tulemuste ja mõju hindamisel kasutatavad põhinäitajad.

Kaudsete meetmete näitajad:

1) tuumasüsteemide ohutu toimimise toetamine

Näitaja: projektide (ühised teadusuuringud ja/või koordineeritud meetmed) arv, mille rakendamise tulemusena võiks tuumaohutus Euroopas märgatavalt suureneda

Praegune olukord: 21 (2017); eesmärk: 33 (2020)

2) Aidata välja töötada ohutuid pikemaajalisi lahendusi lõplike tuumajäätmete käitlemiseks, sealhulgas geoloogiliseks lõppladustamiseks ning partitsioneerimiseks ja transmutatsiooniks

Näitaja: projektide arv, mis aitavad kaasa lõplike tuumajäätmete käitlemise pikaajaliste võimaluste väljatöötamisele

Praegune olukord: 10 (2017); eesmärk: 11 (2020)

3) Tuumaalaste oskuste ja tipptaseme väljaarendamise ja jätkusuutlikkuse toetamine liidu tasandil

Näitaja: Euratomi toetatavate doktorantide, doktorikraadiga teadlaste, praktikantide ja stipendiaatide arv

Praegune olukord: 745 (2017); eesmärk: 1000 (kokku 2014–2020)

4) Kiirguskaitse ning radioloogiliste meditsiiniseadmete arendamise, sealhulgas ka radioisotoopide ohutu ja turvalise tarnimise ja kasutamise toetamine

Näitaja: projektide arv, millel võib olla tõestatav mõju reguleerimisele kiirguskaitse valdkonnas.

Praegune olukord: 2 (2017); eesmärk: 3 (2020)

5) Tuumasünteesi kui energiaallika otstarbekuse tõendamine olemasolevate ja tulevaste tuumasünteesirajatiste abil

Näitaja: mõjukates ajakirjades avaldatud publikatsioonide arv

Praegune olukord: ca 350 (2016); eesmärk: 350 (2020).

6) Tulevastele termotuumaelektrijaamadele aluse panemine, töötades välja materjalid,

tehnoloogia ja põhimõttelise projekti

Näitaja: ajavahemikuks 2014–2020 kehtestatud tuumasünteesi tegevuskava selliste tähiste protsendimäär, milleni Euratomi programmiga on jõutud.

Praegune olukord: 28 % (2015); eesmärk: 90 % (2020);

7) Innovatsiooni edendamine ja tööstuse konkurentsivõime parandamine

Näitaja: Euratomi programmi alusel tehtavate tuumasünteesiuuringute käigus loodud võrsefirmade arv

Praegune olukord: 3 (2015); eesmärk: 12 (2020)

Näitaja: Euroopa tuumasünteesilaborite esitatud patenditaotluste arv

Praegune olukord: 2 uut patenti aastas (2015); eesmärk: 8 (2020);

8) Tuumauuringute jaoks üleeuroopaliselt oluliste teadustöö taristute kättesaadavuse ja kasutamise tagamine

Näitaja: teadlaste hulk, kellel on juurdepääs teadustöö taristutele Euratomi liikuvuse ja juurdepääsu toetuse kaudu (aastas)

Praegune olukord: 958 (2015), eesmärk: 1000 (2020);

Otseste meetmete näitajad:

1) tuumaohutuse suurendamine, sh tuumkütuse ja tuumareaktorite ohutuse suurendamine, jäätmekäitluse ja dekomisjoneerimise tõhustamine ning hädaolukorrale valmisoleku parandamine

– **JRC poliitikatoetuse mõju näitaja – nende juhtumite arv, kus JRC antaval tehnilisel ja teaduslasel poliitikatoetusel on olnud konkreetne käegakatsutav mõju liidu poliitikale.** Näitaja loendab juhtumeid, kus JRC toetus muutub Euroopa poliitika osaks või isegi aluseks, st juhtumeid, kus JRC töö aitas luua komisjoni prioriteetidele aluse usaldusväärsetest ja kindlatest teaduslikest tõenditest. Mõju tehakse kindlaks JRC iga-aastase hindamise käigus, mille teostab asutusesisene eksperidirühm ISO sertifikaadiga hindamismetoodika alusel:

praegune 15 (2016), eesmärk 15 aastas (2019–2020)

– **JRC teadustöö tulemuslikkuse näitaja – eelretsenseeritud publikatsioonide arv.** Näitaja loendab eelretsenseeritud artikleid, mis avaldatakse teataval aastal i-ajakirjas, mille pealkirjad on loetletud andmebaasides Thomson-Reuters Science Citation Index Expanded (SCI-e) ja/või Social Science Citation Index (SSCI). Näitaja kajastab määra, mille ulatuses JRC oma uuringute tulemusi avaldab:

praegune 45 (2016), eesmärk 50 aastaks (2019–2020)

2) Tuumajulgeoleku suurendamine, sh tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete tõhustamine, tuumarelva leviku tõkestamine, ebaseadusliku tuumarelvakaubandusega võitlemine ja tuumaalase kohtuekspertiisi täiustamine

– JRC poliitikatoetuse näitaja: praegune 19 (2016), eesmärk 22 (2019–2020)

– JRC teadustöö tulemuslikkuse näitaja: praegune 21 (2016), eesmärk 22 (2019–2020)

3) Standardimiseks vajaliku tuumateadusbaasi tipptaseme tõstmine

– JRC poliitikatoetuse näitaja: praegune 6 (2016), eesmärk 12 (2019–2020)

– JRC teadustöö tulemuslikkuse näitaja: praegune 50 (2016), eesmärk 55 (2019–2020)

4) Teabehalduse, hariduse ja koolituse edendamine

– JRC poliitikatoetuse näitaja: praegune 9 (2016), eesmärk 10 (2019–2020)

– JRC teadustöö tulemuslikkuse näitaja: praegune 15 (2016), eesmärk 18 (2019–2020)

5) Liidu tuumaohutus- ja -julgeolekupoliitika ning sellekohase õigusloome toetamine

– JRC poliitikatoetuse näitaja: praegune 13 (2016), eesmärk 18 (2019–2020)

– JRC teadustöö tulemuslikkuse näitaja: praegune 7 (2016), eesmärk 7 (2019–2020)

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendus

1.5.1. Lühivi või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused

Julgeolekuküsimustele keskendunud tuumalõhustumise programm tegeleb kesksete ühiskondlike probleemidega, mis on seotud praeguse tuumatehnoloogia kasutamisega, näiteks tuumaelektrijaamade käitamisohutus ning radioaktiivsete jäätmete kõige ohtlikumate vormide ohutu kõrvaldamine (kõrgradioaktiivsed jäätmed ja kasutatud tuumkütus).

Tuumasünteesiuuringud võivad avaldada mõju alles pikema aja jooksul, kuid energia- ja kliimamuutused on poliitilise tegevuskava keskmes ning tuumasüntees ja sellega seotud uuringud on võimaliku vähese CO₂-heitega ohutu elektri baaskoormuse allikana selgelt selles kontekstis olulised.

1.5.2. *ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.*

Euratori programmi lisaväärtuse keskne element on võime tuumauuringute valdkonnas kasutusele võtta laiem tippteadmiste reserv, pädevused ja multidistsiplinaarsus. kui see on võimalik üksikute liikmesriikide tasandil. Euratori programm võimaldab koostööl põhinevate teadusuuringute ja innovatsiooni kaudu kogu Euroopat hõlmavat lähenemist tuumaohutuse ja kiirguskaitse parandamisele kõikides kohaldamisvaldkondades, mis täiendab tuumaohutust, radioaktiivsete jäätmete käitlemist ja põhilisi ohutusnorme käsitlevaid Euratori direktiive. See hõlmab tõestatavaid teaduslikke ja tehnoloogilisi edusamme kõikides valdkondades, mis ei oleks olnud võimalik ilma koostööpõhise üleeuroopalise lähenemiseta. Sellistes valdkondades nagu haridus ja koolitus, teadustaristute kasutamine ja rahvusvaheline koostöö võimaldab Euratori programm ka palju laiapõhjalisemat koordineerimist kogu Euroopas. See toob eriti kasu väiksematele, eelkõige tuumaelektri programmidega liikmesriikidele, kellel on võimalik kasu saada mastaabisäästust, mida üleeuroopalise koondumise mõju võimaldab. Laiemas energeetika kontekstis, kus Euroopa mõõdet toetab energialiit, on Euratori programmil samuti keskne roll teaduse, uuendustegevuse ja teadusuuringute samba raames, eelkõige osana SET-kava tegevusest.

1.5.3. *Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid*

Euratori teadus- ja koolitusprogramm põhineb eelmiste Euratori programmide käigus saadud kogemustel. Tänu Euratori programmidele on mitme kümnendi jooksul saavutatud järgmine:

- on suudetud kaasata Euroopa parimad tuumateadlased ja -instituudid;
- märgatavalt on suurendatud Euroopa tuumalaaste teadmiste baasi, oluliselt mõjutatud võrgustike loomist ja koostööd ning märkimisväärselt ümber korraldatud Euroopa tuumauuringud.

Lisaks saavutatud edule on saadud ka olulisi õppetunde:

- teadusuuringute, innovatsiooni ja haridusega seotud probleeme tuleks käsitleda koordineeritumalt, et tagada tegevuse asjakohasus ja vastastikune sünergia riiklike programmidega;
- uurimistulemusi tuleks paremini levitada ja rohkem väärtustada uute toodete, protsesside ja teenuste puhul;
- sekkumismeetmed peaksid olema sihipärased, konkreetsed, üksikasjalikud ja läbipaistvad;
- eeldatavat mõju tuleks kaaluda projekti kavandamisprotsessis;
- järelevalve ja hindamine peaksid olema rangemad.

Viimastes hindamisaruannetes esitatud soovitustes otseste meetmete kohta märgitakse, et JRC võiks

- edendada integratsiooni teadmiste loomisel liidus;
- võtta JRC uue programmi ühe osana kasutusele konkreetse töö mõju analüüsid ja tasuvusuuringud;
- parandada teabehaldust, mis võimaldab teadmiste ja oskuste ülekandmist ELis ja maailmas;
- tõhustada haridus- ja koolitustegevust, pakkudes oma kogemusi ja taristut tuumateadlaste järgmisele põlvkonnale;
- luua suurem sünergia tuumaalase ja mittetuumaalase tegevuse vahel, kasutades ära teadmiste ülekande võimalust mõnedes valdkondades.

1.5.4. Kooskõla ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega

Euratomi programm (2019–2020) toetab teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“ (2014–2020) eesmärke. Sellele vastavalt on võimalik valdkonnaülese tegevusega luua Euratomi programmi ja raamprogrammi „Horisont 2020“ vahel asjakohane seos. Programm aitab kaasa Euratomi asutamislepingu 7. peatüki rakendamisele, mis on seotud ELi tuumaalaste kaitsemeetmete süsteemiga. Samuti toetab see ELi julgeoleku tegevuskavasid ja strateegiaid.

1.6. Meetme kestus ja finantsmõju

☒ **Piiratud kestusega** ettepanek/algatus

- ☐ Ettepanek/algatus hõlmab ajavahemikku 1.1.2019–31.12.2020
- ☐ Finantsmõju avaldub ajavahemikul 2019–2026

☐ **Piiramatu kestusega** ettepanek/algatus

- Rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku AAAA–AAAA,
- millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.7. Kavandatud eelarve täitmise viisid³⁰

☒ **Otsene eelarve täitmine** komisjoni poolt

- ☒ oma talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;
- ☐ rakendusametite kaudu

³⁰

Eelarve täitmise viise on üksikasjalikult kirjeldatud ja viited finantsmäärusele on esitatud veebisaidil BudgWeb: <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>.

☒ **Eelarve täitmine** koostöös liikmesriikidega

☐ **Kaudne eelarve täitmine**, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on usaldatud:

- ☐ kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;
- ☐ rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende esindajatele (täpsustada);
- ☐ Euroopa Investeerimispankale ja Euroopa Investeerimisfondile;
- ☐ finantsmääruse artiklites 208 ja 209 nimetatud asutustele;
- ☐ avalik-õiguslikele asutustele;
- ☐ avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, kes esitavad piisavad finantstagatised;
- ☐ liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kes esitavad piisavad finantstagatised;
- ☐ isikutele, kellele on delegeeritud ELi lepingu V jaotise kohaste ÜVJP erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis.
- *Mitme eelarve täitmise viisi valimise korral esitage üksikasjad rubriigis „Märkused“.*

Märkused

Programmi eelarve täitmine toimub komisjoni talituste kaudu

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

Täpsustage sagedus ja tingimused.

Programmi tulemusi jälgitakse igal aastal kesksete tulemusnäitajate kogumi alusel. Teadus- ja koolitustegevuse kohta esitatakse igal aastal aruanded, mille koostavad teadusuuringute peadirektoraat ja JRC. Üksikutele projektidele kohaldatakse kohustuslikku vahehindamist.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem

2.2.1. Tuvastatud ohud

Komisjon nõustub, et eelarvet tuleb hallata tõhusalt ja tulemuslikult ning vältima peab pettusi ja raiskamist. Komisjoni lõppeesmärgiks jääb saavutada jääkvea määr, mis moodustab kogu programmi kestel kogukuludest alla 2 %, ning selleks on komisjon kehtestanud mitmed lihtsustamismeetmed. Ent arvesse tuleb võtta ka teisi eesmäärke, näiteks teadusuuringute poliitika ligitõmbavust ja edukust, rahvusvahelist konkurentsivõimet, teaduse tiipset ja eelkõige kontrollimisega seotud kulusid (vt punkt 2.2.2). Komisjon võtab teadmiseks Euroopa Parlamendi arvamuse (2014. aasta heakskiit), et [EP] „on endiselt veendunud, et komisjonil tuleb püüda viia õigesse tasakaalu programmide atraktiivsus osalejate jaoks ning õigustatud vajadus vastutuse ja finantskontrolli järele“. Selleks et saavutada tasakaal kõnealuste elementide vahel, tehakse ettepanek, et komisjonis teadusuuringute ja innovatsiooni eelarve täitmise eest vastutavad peadirektoraadid kehtestavad sellise kulutõhusa sisekontrollisüsteemi, millega tagatakse põhjendatud kindlustunne, et mitmeaastase kuluperioodi jooksul on veariskimäär aastas vahemikus 2–5 %; lõppeesmärk on, et mitmeaastase programmi lõpuks, kui kõikide auditite, korrektsoonide ja tagasinõudmismeetmete finantsmõju on arvesse võetud, oleks jääkveamäär võimalikult 2 % lähedal.

2.2.2. Teave loodud sisekontrollisüsteemi kohta

Toetuste sisekontrolliraamistiku aluseks on:

- komisjoni kehtestatud sisekontrolli standardite rakendamine;
- menetlused parimate projektide väljavalimiseks ja nende muutmiseks õigusaktideks;
- projektide ja lepingute haldus iga projekti kogu olelutsükli vältel;
- kõigi taotluste eelkontroll, kaasa arvatud auditisertifikaatide küsimine ning kuluarvestusmeetodite eelnev sertifitseerimine;
- taotluste valimi järelauditid; ning
- projekti tulemuste teaduslik hindamine.

Otsemeetmete puhul sisaldab finantssüsteem hangete eel- ja järelkontrolle. Riske hinnatakse igal aastal ning töös tehtavaid edusamme ja ressursside tarbimist jälgitakse pidevalt, võttes aluseks kindlaks määratud eesmärgid ja näitajad.

2.2.3. *Kontrolliga kaasnevate kulude ja sellest saadava kasu hinnang ning veariski taseme prognoos*

Sisekontrollisüsteemiga seotud kulud on teadusuuringute ja innovatsiooni (k.a Euratomi) eelarve täitmise eest vastutavates peadirektoraatides hinnanguliselt 267 miljonit eurot aastas (2009. aasta aktsepteeritava vigade esinemise riski põhjal). See on toonud kaasa ka märkimisväärse koormuse toetusesaajatele ja komisjoni talitustele. Toetusesaajad ja ka seadusandja on väljendanud oma veendumust, et kontrollimisega seotud koormus on muutunud liiga suureks. Sellega kaasneb risk vähendada liidu teadusuuringute programmi ligitõmbavust ning avaldada seeläbi kahjulikku mõju liidu teadusuuringutele ja innovatsioonile. Komisjoni talituste kogukuludest, mis on seotud kontrollimisega (lisanduvad toetusesaaja kulud), kantakse 43 % projektijuhtimise etapis, 18 % ettepanekute väljavalimisel ja 16 % lepingute läbirääkimisel. Järeldauditid ja nende tulemuste rakendamine moodustas kogukuludest 23 % (61 miljonit eurot). Ent nende märkimisväärsede jõupingutustega ei ole täielikult saavutatud kontrolli eesmärgi. Seitsmenda raamprogrammi hinnanguline jääkvea määr on pärast kõikide tehtud või tehtavate tagasimaksete ja korrektsioonide arvessevõtmist endiselt üle 2 %. Auditite kohaselt, mille teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraat tegi seoses seitsmenda raamprogrammiga, on praegu veamäär umbes 5 %, mis tänu auditite mõjule väheneb ligikaudu 3 %ni. 2 % jääkveamäära saavutamine on ebatõenäoline. Euroopa Kontrollikoja kindlaks määratud veamäär jääb samasse vahemikku.

2.3. **Pettuse ja õigusnormide rikkumiste ärahoidmise meetmed**

Täpsustage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed.

Teadusuuringute ja innovatsiooni eelarve täitmise eest vastutavad peadirektoraadid on täis otsustavust võidelda pettuse vastu kõigil toetuste haldamise protsessi etappidel. Nad kasutavad enda välja töötatud pettusevastaseid strateegiaid, mis sisaldavad jälitusteabe paremat kasutamist, eriti tänapäevaste infotehnoloogiavahendite abil, ning töötajate koolitamist ja teavitamist. Välja on töötatud sanktsioonid, et pettust ära hoida, ning samuti pettuse tuvastamisel kohaldatavad asjakohased karistused. Need jõupingutused jätkuvad. Üldiselt peaks kavandatavatel meetmetel olema pettustevastasele võitlusele kasulik mõju, eriti tänu riskipõhise auditi suuremale tähtsustamisele ning tugevdatud teaduslikule hindamisele ja kontrollile. Tuleks toonitada, et tuvastatud pettust on kogukuludega võrreldes väga vähe, ent teadusuuringute eelarve täitmise eest vastutavad peadirektoraadid on seadnud sellegipoolest sihiks selle vastu võidelda. Komisjon astub vajalikke samme, tagamaks, et käesoleva määruse alusel rahastatavate meetmete rakendamisel kaitstakse liidu finantshuve pettuse, korruptsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse vastu ennetustegevusega, tõhusa kontrolliga ja alusetult väljamakstud summade sissenõudmisega ning vajaduse korral tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate karistustega. Komisjonil või tema esindajatel ja kontrollikojal on õigus teostada nii dokumentidel põhinevat kui ka kohapealset auditit kõikide programmi raames liidult rahalisi vahendeid saanud toetusesaajate, töövõtjate ja alltöövõtjate suhtes. Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) võib

korraldada otseselt või kaudselt sellise rahastamisega seotud ettevõtjate kohapealseid kontrolle kooskõlas nõukogu määruses (Euratom, EÜ) nr 2185/96 sätestatud korraga, et teha kindlaks, kas tegu on pettuse, korruptsiooni või muu ebaseadusliku tegevusega, mis mõjutab Euroopa Liidu finantshuve seoses toetuste andmise kokkuleppe või otsusega või ELi pärit rahastamise kohta sõlmitud lepinguga. Ilma et see piiraks eelnevate lõikude kohaldamist, antakse kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitud lepingutega, toetuslepingutega ja toetuse määramise otsustega, samuti käesoleva määruse rakendamisest tulenevate lepingutega komisjonile, kontrollikojale ja OLAFile selgesõnaliselt õigus selliseks auditeerimiseks ja kohapealseks kontrolliks.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

- Olemasolevad eelarveread

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriikide ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa.

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Assigneeringute liik	Rahaline osalus			
	Arv	Liigendatud /liigendamata ³¹	EFTA riigid ³²	Kandidaatriigid ³³	Kolmanda d riigid	Rahaline osalus finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkti b tähenduses
1	<u>08 01 Poliitikavaldkonna „teadusuuringud ja innovatsioon“ halduskulu</u> 08 01 05 11 Teadus- ja innovatsiooniprogramme rakendavate ametnike ja ajutiste töötajate kulud – Euratomi programm 08 01 05 12 Teadus- ja innovatsiooniprogramme rakendav välistööjõud – Euratomi programm 08 01 05 13 Teadus- ja innovatsiooniprogrammidega seotud muud juhtimiskulud – Euratomi programm <u>10 01 Otsese teadustegevuse poliitikavaldkonna halduskulud</u> 10 01 05 Otsese teadustegevuse poliitikavaldkonna teadus- ja innovatsiooniprogrammide toetuskulud 10 01 05 11 Teadus- ja innovatsiooniprogramme rakendavate ametnike ja ajutiste töötajate kulud – Euratomi programm 10 01 05 12 Teadus- ja innovatsiooniprogramme rakendav välistööjõud – Euratomi programm 10 01 05 13 Teadus- ja innovatsiooniprogrammidega seotud muud juhtimiskulud – Euratomi programm 10 01 05 14 Uute teadustöö taristutega seotud	Liigendamata	EI	JAH	JAH	EI

³¹ Liigendatud assigneeringud / liigendamata assigneeringud.

³² EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.

³³ Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaatriigid.

muud kulud — Euratomi programm <u>08 03 Euratomi programmi kaudse teadustegevuse meetmed</u> 08 03 01 01 Euratomi tuumasünteesienergeetika 08 03 01 02 Euratomi tuumalõhustumine ja kiirguskaitse 08 03 50 Assigneeringud, mis tulenevad kolmandate riikide osalemisest ja tehnoloogiline areng 08 03 51 Euratomi eelmise teadusuuringute raamprogrammi lõpuleviimine (2007–2013) 10 03 Euratomi programm — otsesed meetmed 10 03 01 Euratomi otsese teadustegevuse meetmed 10 03 50 Assigneeringud, mis tulenevad Euroopa Majanduspiirkonna väliste kolmandate riikide osalemisest teadusuuringutes ja tehnoloogia arendamises 10 03 50 01 Assigneeringud, mis tulenevad Euroopa Majanduspiirkonna väliste kolmandate riikide osalemisest teadusuuringutes ja tehnoloogia arendamises (2014–2020) 10 03 50 02 Assigneeringud, mis tulenevad Euroopa Majanduspiirkonna väliste kolmandate riikide osalemisest teadusuuringutes ja tehnoloogia arendamises (enne 2014. aastat) 10 03 51 Seitsmenda raamprogrammi lõpuleviimine – Euratom (2007–2013) 10 03 52 Enne 2007. aastat alustatud Euratomi raamprogrammide lõpuleviimine	Liigendatud					
---	-------------	--	--	--	--	--

- Uued eelarveread, mille loomist taotletakse

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriikide ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa.

Ei kohaldata

3.2. Hinnanguline mõju kuludele

3.2.1. Üldine hinnanguline mõju kuludele

3.2.1.1. Üldine hinnanguline mõju kuludele – kaudne teadustegevus

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	1	Arukas ja kaasav majanduskasv
---	---	-------------------------------

Teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraat (kaudne teadustegevus)			2019	2020	>2020	KOKKU
• Tegevusassigneeringud						
Eelarverida nr 08 03 01 xx	Kulukohustused	(1)= 1a+1b	228,353	242,976	–	471,328
	Maksed	(2)= 2a+2b	60,000	244,080	167,248	471,328
Eelarverida nr 08 03 01 01	Kulukohustused	(1a)	159,321	169,523	–	328,844
	Maksed	(2a)	60,000	130,092	138,751	328,844
Eelarverida nr 08 03 01 02	Kulukohustused	(1b)	69,032	73,452	–	142,484
	Maksed	(2b)	–	113,988	28,497	142,484
• Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud ³⁴						
Eelarverida nr 08 01 05 11						
Eelarverida nr 08 01 05 12			9,384	9,572		18,956
Eelarverida nr 08 01 05 13			0,952	0,971		1,923
			4,240	4,966		9,206
Eelarverida nr 08 01 05 xx		(3)	14,576	15,509	–	30,085
Teadusuuringute ja innovatsiooni	Kulukohustuse	=(1)+(3)	242,928	258,485	–	501,413

³⁴ Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

peadirektoraadi KOKKU	assigneeringud	d					
	Maksed	=2+2a +3	74,576	259,589	167,248	501,413	

3.2.1.2. Üldine hinnanguline mõju kuludele – otsene teadustegevus

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Peadirektoraat: Teadusuuringute Ühiskeskus (otsene teadustegevus)			2019	2020	> 2021	KOKKU
• Tegevusassigneeringud						
Eelarverida nr 10.03	Kulukohustused	(1)	11,316	11,769	0	23,085
	Maksed	(2)	4,640	9,917	8,528	23,085
Eelarverida nr 10.03.2001	Kulukohustused	(1a)	11,316	11,769	0	23,085
	Maksed	(2a)	4,640	9,917	8,528	23,085
• Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud						
Eelarverida nr 10.01.05.11.			56,368	58,623	0	114,991
Eelarverida nr 10.01.05.12.			10,400	10,816	0	21,216
Eelarverida nr 10.01.05.13.			36,447	37,905	0	74,352
Eelarverida nr 10.01.05.14.			15,702	19,461	0	35,163
Eelarverida nr 10.01.2005		(3)	118,917	126,804	0	245,722
JRC peadirektoraadi assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	=1+1a +3	130,234	138,573		268,807
	Maksed	=2+2a +3	123,557	136,722	8,528	268,807

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	5	Halduskulud
---	----------	-------------

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		2019	2020	>2020	KOKKU
Teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraadi kaudne teadustegevus + JRC otsene teadustegevus					
• Inimressursid		0	0	0	0
• Muud halduskulud		0	0	0	0
Teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraat + JRC KOKKU	Assigneeringud	0	0	0	0
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 5 assigneeringud kokku	(Kulukohustused kokku = maksed kokku)	0	0	0	0

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

3.2.1.3. Üldine hinnanguline mõju kuludele – **otsene + kaudne teadustegevus**

Teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraat + Teadusuuringute Ühiskeskus,			2019	2020	> 2020	KOKKU
• Tegevusassigneeringud						
Eelarverida nr 08 03 01	Kulukohustused	(1)	228,353	242,976	–	471,328
	Maksed	(2)	60,000	244,080	167,248	471,328
Eelarverida nr 10.03.2001	Kulukohustused	(1a)	11,316	11,769	0	23,085
	Maksed	(2a)	4,640	9,917	8,528	23,085
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud						
Eelarverida nr 08.01.05.xx		(3)	14,576	15,509		30,085
Eelarverida nr 10.01.05.xx			118,917	126,804	0	245,722
Teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraat + JRC assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	=1+1a +3	373,161	397,057	0	770,218
	Maksed	=2+2a +3	198,133	396,309	175,776	770,218

		2019	2020	>2020	KOKKU
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE 1–5 assigneeringud kokku	Kulukohustused	373,161	397,057	0	770,218
	Maksed	198,133	396,309	175,776	770,218

3.2.2. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele

- ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma tegevusassigneeringute kasutamist
- ☒ Ettepanek/algatus hõlmab tegevusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

kulukohustuste assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Täpsustage eesmärgid ja väljundid ↓			2019		2020		KOKKU	
	VÄLJUNDID							
	Liik ³⁵	Keskmin e kulu	Ei	Kulu	Ei	Kulu	Väljundite arv kokku	Kulud kokku
ERIEESMÄRK								
– Euratomi tuumasünteesialase kaudse teadustegevuse	Aruanded, milles kirjeldatakse fakte, järeldusi ja tulemusi	Ei	34**	159,321	34**	169,523	68**	328,844
– Euratomi tuumalõhustumisalase kaudse teadustegevuse		3–5	25	69,032	25	73,453	50	142,484
– Euratomi otsese teadustegevuse väljund JRC (***)		Tooted ja teenused ELi poliitikakujundajatele	46 (****)	250	11,316	250	11,769	500
Erieesmärk kokku			309	239,669	309	254,745	618	494,413

* Keskmise kulu kalkulatsioon ei oleks selles konkreetses valdkonnas usaldusväärne, kui Euratomi asutamislepingu artikli 10 alusel allkirjastatakse üks toetus ja leping

** EUROfusioni toetuse saajad esitavad aruande 33 töopaketi kohta

*** Otsese teadustegevuse meetmete väljundid on peamiselt tooted ja teenused ELi poliitikakujundajate jaoks, mis tulenevad JRC mitmeaastasest tööprogrammist (2019–2020), mille JRC kavatseb kinnitada kui oma otsese tegevuse oodatava tulemuse seoses tuumateadusega. Tegemist on teaduslike ja poliitikaaruannete, võrdlusmaterjalide, valideeritud meetodite, tehniliste süsteemide, teadusteabe süsteemide, andmebaasidega jne. JRC mitmeaastane tööprogramm on komisjoni vajadusi kajastav jooksev tööprogramm. Selles mõttes on tööprogrammi kavandatud tulemuste arv muutuv, kuna need peavad arvesse võtma komisjoni esitatud taotlusi. Aastateks 2019–2020 kavandatud tulemuste tõepärase väärtuse saab esitada alles 2018. aasta lõpus, kui uus tööprogramm on lõpule viidud.

**** Väljundi keskmine kulu on väga muutuv. Näiteks ei ole rutiinne teenus (nagu korrapärane saagiproгноos) võrreldav suure ja tõenäoliselt kalli uuringu lõpparuandega, mille puhul läheb ühe uuringu koostamiseks vaja märkimisväärselt vahendeid. Mõlemad on asjakohased ja kasulikud, kuid neil on eri eesmärk. Näidatud keskmine kulu on kõigest matemaatiline arvutus, mis on saadud eelarve jagamisel väljundite hinnangulise arvuga.

³⁵ Väljunditena käsitatakse tarnitud tooteid ja osutatud teenuseid (nt rahastatud üliõpilasvahetuste arv, ehitatud teede pikkus kilomeetrites jms).

3.2.2.1. Kokkuvõte

- ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma haldusassigneeringute kasutamist
- ☒ Ettepanek/algatus hõlmab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	2019	2020	KOKKU
--	------	------	-------

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 5			
Personalikulud	0	0	0
Muud halduskulud	0	0	0
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 5 kokku	0	0	0

Mitmeaastase finantsraamistiku ³⁶ RUBRIIGIST 5 välja jäävad kulud	Kaudne teadustegevus	Otsene teadustegevus	Kaudne teadustegevus	Otsene teadustegevus	Kaudne teadustegevus	Otsene teadustegevus
Personalikulud	10,336	66,768	10,543	69,439	20,879	136,207
Muud halduskulud	4,240	52,149	4,966	57,366	9,206	109,515
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 5 välja jäävad kulud kokku	14,576	118,917	15,509	126,805	30,085	245,722

KOKKU/peadirektor aat	14,576	118,917	15,509	126,805	30,085	245,722
KOKKU (aastas)	133,493		142,314		275,807	

Personali ja muude halduskuludega seotud assigneeringute vajadused katab asjaomane peadirektoraat kõnealuse meetme haldamiseks juba antud ja/või ümberpaigutatud assigneeringute raames, täiendades neid vajaduse korral lisaassigneeringutega, mida võidakse anda haldavale peadirektoraadile iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades eelarvepiirangutega.

³⁶ Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

3.2.2.2. Hinnanguline personalivajadus

- ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma personali kasutamist.
- ☒ Ettepanek/algatus hõlmab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

hinnanguline väärtus täistööaja ekvivalendina

	2019	2020	KOKKU
• Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)			
XX 01 01 01 (komisjoni peakorteris ja esindustes)			
XX 01 01 02 (delegatsioonides)			
08 01 05 01 (kaudne teadustegevus)	68	68	
10 01 05 01 (otsene teadustegevus)	493	493	
• Koosseisuväline personal (täistööajale taandatud töötajad)³⁷			
XX 01 02 01 (üldvahenditest rahastatavad lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud)			
XX 01 02 02 (lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud ja noored eksperdid delegatsioonides)			
XX 01 04 aa ³⁸	– peakorteris		
	– delegatsioonides		
08 01 05 02 (lepingulised töötajad, renditööjõud ja riikide lähetatud eksperdid kaudse teadustegevuse valdkonnas)	14	14	
10 01 05 02 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud otsese teadustegevuse valdkonnas)	176	176	
Muud eelarveread (täpsustage)			
KOKKU	751	751	

XX osutab asjaomasele poliitikavaldkonnale või eelarvejaotisele.

Personalivajadused kaetakse juba meedet haldavate peadirektoraadi töötajatega ja/või töötajate ümberpaigutamise teel peadirektoraadi siseselt. Vajaduse korral võidakse personali täiendada meedet haldavale peadirektoraadile iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

Täitmist vajavate ülesannete kirjeldus

Ametnikud ja ajutised töötajad	Ülesanded, mis tulenevad tuumauuringutest / otsese ja kaudse teadustegevuse eriprogrammist ja on eelkõige seotud tuumajäätmete käitlemisega, tuumaohutuse ja tuumaenergiaalaste kaitsemeetmetega, julgeoleku ja tuumasünteesiga.
Kosseisuvälised töötajad	

³⁷ Lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud, noored eksperdid delegatsioonides.

³⁸ Tegevusassigneeringutest rahastatavate koosseisuväliste töötajate ülempiiri arvestades (endised B..A read).

3.2.3. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

- ☒ Ettepanek/algatus on kooskõlas kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga.
- ☐ Ettepanekuga/algatusega kaasneb mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi ümberplaneerimine.
- ☐ Ettepanek/algatus eeldab paindlikkusinstrumendi kohaldamist või mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamist.

3.2.4. Kolmandate isikute rahaline osalus

- ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma kolmandate isikute poolset kaasrahastamist.
- ☒ Ettepanek/algatus hõlmab kaasrahastamist, mille hinnanguline summa on järgmine:

assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta 2019	Aasta 2020	Kokku
Täpsustage kaasrahastav asutus	Programmiga ühinenud kolmandad riigid		
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU	pm*	pm*	pm*

* Lepitakse kokku hilisemas etapis.

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

- ☐ Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele.
- ☒ Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:
 - ☐ omavahenditele
 - ☒ mitmesugustele tuludele

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida:	Jooksva aasta eelarves kättesaadavad assigneeringud	Ettepaneku/algatuse mõju ³⁹	
		2019	2020
kirje 6011		pm	pm
kirje 6013		pm	pm
kirje 6031		pm	pm

³⁹ Traditsiooniliste omavahendite (tollimaksud ja suhkrumaksud) korral peab märgitud olema netosumma, s.t brutosumma pärast 25 % sissenõudmiskulude mahaarvamist.

--	--	--	--

Mitmesuguste sihtotstarbeliste tulude puhul täpsustage, milliseid kulude eelarveridasid ettepanek mõjutab.

08 03 50 : Assigneeringud, mis tulenevad Euroopa Majanduspiirkonna väliste kolmandate riikide osalemisest teadusuuringutes ja tehnoloogia arendamises

10 03 50 Assigneeringud, mis tulenevad Euroopa Majanduspiirkonna väliste kolmandate riikide osalemisest teadusuuringutes ja tehnoloogia arendamises

Täpsustage tuludele avalduva mõju arvutusmeetod.

Assotsieerunud riigid aitavad Euratomi programmi assotsieerimislepingute kaudu täiendavalt rahastada. Arvutusmeetod on kõnealustes assotsiatsioonilepingutes kokku lepitud ning see ei pruugi kõigis lepingutes samasugune olla. Enamikul juhul põhinevad arvutused assotsieerunud riigi SKP-l võrreldes liikmesriigi SKPga; kõnealust protsenti kohaldatakse üldise tegevuseelarve suhtes.